



**Vipavski
glas**

letnik XXIX

Junij 2014/št. 109

Vsaka domovina ima svoje nebo

Vsaka domovina
ima svoje nebo
in svojo reko in goro,
vsaka domovina
ima svojo besedo,
ima svoje odprto srce.
V vsaki domovini
nekdo je doma,
dom mu je tajga in stepa,
dom so ravnice,
morja zelena,
dom mu je skalni vrh.
Vsako domovino
nekdo pogreša,
če jo za čas izgubi,
v vsako domovino
nekdo se vrača,
popotnik z dolgih poti.
Vélike so vse domovine,
brezbrežna morja, širna polja,
vélike so vse domovine,
mala oaza na obli sveta.
Vsaka domovina
ima svoje nebo
in svojo reko in goro,
vsaka domovina
ima svojo besedo,
kdor jo razume, ve:
tu sem doma.

Milena Batič

Ob Dnevu državnosti in občinskem prazniku vsem našim bralcem iskreno čestitamo.

Uredniški odbor VG

Naslovnica:

MATIJA PETKOVŠEK, po domače Matiče (1894–1978) iz Vipave kot vojak v 1. svetovni vojni. V družini je bil rojen prvi, za njim je prišlo na svet še 12 otrok, od katerih je 6 umrlo v otroški dobi. Matiče je bil bistrega uma in je govoril nemško, češko, rusko in poljsko. O njem smo že pisali v 108. številki Vipavskega glasa. Njegovo fotografijo smo našli kasneje po naključju.

Na ovratniku ima znak za pripadnike strojničnih oddelkov (mitraljescev). Na prsih pa sta mala bronasta in mala srebrna medalja za hrabrost Franca Jožefa I.

Po smrti Franca Jožefa I. se je spremenil lik, na katerem je bila nato podoba Karla I., s tem, da so zaradi pomanjkanja kovine začeli izdelovati namesto srebrne iz tako imenovane vojne kovine ali bele kovine (Kriegsmetal), zlitine cinka, aluminija in drugih kovin.

Razlago vojaških simbolov nam je posredoval gospod Mitja Močnik.

Ob 100-letnici velike vojne

Nadaljujemo z zapisi naših krajanov o prvi svetovni vojni

Pavle Ambrožič s Slapa o očetu Francu

Ko se je začela 1. svetovna vojna, je bil moj oče Franc star 11 let. Pravil mi je, da je stregel pri sveti maši, darovani za vojake, ki je bila na Slapu na prostem na travniku za ta malim mostom med cestama. Vojaki so prišli peš ponoči iz smeri Postojna skozi slapenske vinograde, tudi našega »Na hribu«. To je bilo na začetku oktobra, ravno v času trgatve, ki pa je mi tisto leto nismo imeli. So vojaki poskrbeli, da z njo nismo imeli dela. Oče mi je tudi pravil, da je bila pri nas med vojno v begunstvu ena družina iz Orehovelj pri Mirnu in da smo z njo še dolgo ohranjali prijateljske stike.

Sorodniki o Vipavcu Maksimilijanu Bratovšu



Maksimilijan Bratovš, roj. 6. 10. 1896, umrl 6. 2. 1988, je služil cesarju kot vojak 1. svetovne vojne. Bil je vezist na ladji v Sredozemskem morju. Ko se je odpravljaj na vojsko, mu je mama stisnila v pest svetinjico Matere Božje, ki ga je spremljala vso vojno in ga pripeljala živega nazaj domov. Zgodilo se je, da je granata zadela dve ladji, tretja, na kateri je bil vojak Maksimilijan, pa je plula srečno naprej. Ko so se vojaki vračali peš domov, so v Bosni trpeli hudo žejo. Nekaj vojakov, med katerimi je bil tudi Maksimilijan, se je oglasilo v eni hiši in prosili so vodo. Prišel je gospodar te hiše in jim grozil s smrtjo, na kar so se vojaki razbežali. V drugem kraju pa je bilo ravno obratno. Gospodinja jih je lepo sprejela in pogostila. Opazili so, da ima hišo še kar urejeno in čisto. To so ji tudi povedali. Ona pa je mirno povedala, da ji vso posodo polijejo psički.

Očetovo svetinjico še vedno hranijo pri hiši, spominja jih na njegov srečni prihod iz vojske.

Štefan Jež, Nanos, iz poslovlilnega govora ob pogrebu 18. 11. 1990

Jež Štefana, roj. 12. 12. 1894, je vojna vihra decembra leta 1914 pognala na srbsko fronto v Banat, kjer je bil priča množičnemu umiranju vojakov zaradi tifusa. Tam je tudi zbolel in se nato zdravil v Zagrebu. Leta 1916 je bil dodeljen 37. dalmatinskemu bataljonu, ki se je formiral v Mostu na Soči. Z njim je tudi odpotoval z vlakom v Innsbruck v Avstrijo. V avstrijskih Alpah je v enoti alpinistov prestajal hud mraz in lakoto. Tudi tu so bile žrtve zaradi mraza in plazov velike. Udeležen je bil v znani bitki v Grosso Chehe v italijanskih Alpah. Zaradi hrabrosti je bil leta 1917 imenovan za deseterja in prejel medaljo za hrabrost. Vojna vihra ga je peljala po vseh švicarskih Alpah, dokler ni s svojo četo leta 1918 odšel v Ukrajino v Rusijo. Tam je po dolgem stradanju užil dobroto ruskega »hleba«. V Ukrajini je opravljal šest mesecev delo stražarja na železniški postaji. Domov se je vrnil konec leta 1918 in v Postojni izvedel, da sta mu v vojni vihri padla dva brata, eden v Rusiji, drugi pa v italijanskih Alpah.

Marija Vidrih, Ljubljana, o tastu Rajku Vidrihu iz Vipave

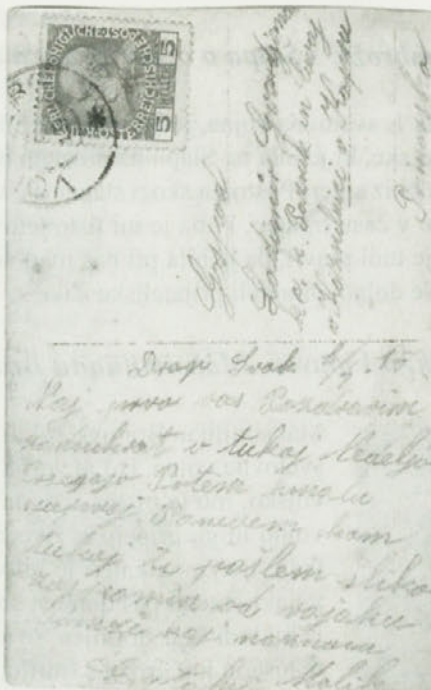
Čeprav je od začetka 1. svetovne vojne poteklo že sto let, se še spominjam zgodbe mojega tasta Rajka, ki je bil rojen 1891, umrl 1963, in počiva na vipavskem pokopališču. Med vojno je bil v ruskem ujetništvu. Tu je zbolel in bil nekaj časa v vojaški bolnici. Ne vem več kje. V bolnici je spoznal mlado medicinsko sestro z imenom Vera. Med njima se je spletla ljubezen, ki pa je bila prekinjena ob koncu vojne z njegovim odhodom nazaj domov v Vipavo. Da bi tam ostal, se ni mogel odločiti. Kasneje se je doma poročil z Emo Jurca iz vasi Gorenje pri Postojni. Ko se jima je rodila prva hčerka, ji je v spomin na to ljubezen dal ime Vera. Še prej pa se je o tem pogovoril s svojo ženo, ki je na to pristala.

O vojaku Evstahiju Maliku s Slapa, iz knjige Moj rod in moj dom

Moj oče Evstahij Malik je bil rojen 1883 in je bil ob mobilizaciji vojakov poslan v Galicijo. Tam je bil ranjen v nogo in dobil odlikovanje za hrabrost. Prvič se je poročil leta 1912 in vzel za ženo Karlino Malik s Slapa (v Malnu), ki mu je umrla za tuberkulozo, stara komaj 30. Že pred njo so umrli trije njeni otroci. Gospodar Evstahij se je drugič poročil 26. 11. 1918 in pripeljal v hišo drugo nevesto Maričko Hrovatin iz Dupelj. Snubil mu jo je brat.



Evstahij Malik, foto 8. aprila 1915 - vojak v I. svetovni vojni



Na hrbtni strani je njegov zapis svaku Ladislavu

Anton Mislej z Lozic o spominih na domačine

Doma hranim anekdoto o grofu Lanthieriju, ki so mi jo pripovedovali stari domačini z Lozic, ki so bili še avstrijski vojaki v I. svetovni vojni. Takole gre:

»Grof je poizvedoval med ljudmi in spraševal, kaj ljudje o njem govorijo. In izvedel je, da ga ljudje preklinjajo. Potem pa je zbolel in se je tudi zanimal, kaj o njem sedaj govorijo, ko je bolan. In odgovor je bil, da ljudje sedaj zanj molijo.«

Anica Lavrenčič o očetu Matiji

Moj oče Matija Lavrenčič iz Vipave, roj. 1877, umrl 1950, je bil izučen kolar. Leta 1914 je bil vpoklican v I. svetovno vojno in dodeljen kot kolarski mojster v vojaško tovarno na Dunaju, kjer so delali poklicni mojstri kolarji iz vse Evrope. O tem nam je otrokom večkrat pripovedoval. To je bila njegova prva izkušnja vojaščine. Prej redne vojske ni služil, ker je kot mlad fant odšel s trebuhom za kruhom v Ameriko. V Chicagu je delal v klavnici prašičev.



Oče Matija Lavrenčič

Živel je pri stricu Filipu Andlovcu in bil tudi na hrani pri teti, ki je imela menzo in oddajala sobe fantom slovenskih izseljencev. V Ameriki je delal pet let, dobil državljanstvo in se udeležil enih predsedniških volitev.

Pripovedoval nam je, kako so slovesno opravili zapissego za državljanstvo. V veliki dvorani jih je bilo več kot sto in z dvignjeno desno roko so ponavljali besedo za besedo, to, kar je govoril pooblaščenec države. Na koncu so še pred pričami podpisali zapissego. Vrnil se je leta 1908, ker ga je oče stalno pismeno nadlegoval, da naj se vrne in prevzame njegovo delavnico. V svojem življenju je pridobil tri državljanstva: avstrijsko, ameriško in italijansko. Žal slovenskega ni dočakal, tega bi se najbolj veselil.

Rada se spominjam očeta, ker nam je bil skrben, dober in pošten oče.

Zbrala M.R.

Lojzka se spominja

Alojzija Belingar, ki sedaj stanuje v Domu starejših občanov v Ajdovščini, se takole spominja svojega otroštva.

»Rodila sem se v Ravnici leta 1925. Mati je bila Tončka, rojena Miljavec leta 1988, iz Grgarja, oče pa Alojz Širok, rojen 1985, iz Ravnice.

V Ravnici so leta 1917 divjali najhujši boji v prvi svetovni vojni. Bilo je več kot 1000 mrtvih. Vas je bila do kraja porušena, ljudi pa so izselili. Mojo družino, to je mater in pet otrok, so tako kot ostale odpeljali v Bukovje pri Postojni. Naselili so jih po hišah. Mati je dobila eno sobo, kjer so živeli. Spali so kar po tleh. Mati je bila v visoki nosečnosti. Januarja 1917 se je v Bukovju rodil šesti otrok, to je moja sestra Marija. Je redovnica v Gorici v Italiji in je poleg mene še edina živeča. Oče je bil v avstro-ogrski vojski in je za rojstvo dobil par dni dopusta. Prišel je k nam v Bukovje. Ko je šel nazaj na fronto, je bil ranjen v desno oko. Boril se je na Doberdobo, kjer je grob naših slovenskih fantov. Oko je izgubil in prišel domov. Potem ni šel več na fronto. Nikoli ni dobil vojaške invalidnine.

Po koncu vojne so se vse družine vrnile v porušeno vas Ravnico. Živel so v štali in počasi popravljali hišo. Mama je rodila še pet otrok. Vseh otrok nas je bilo enajst. Jaz sem bila zadnja, roj. leta 1925. Oče je delal v gozdu, da je kaj zaslužil za lačna usta, da je bilo za polento in špeh za zabelit. Za božič nam je kupil lesene cokle in te smo imeli celo zimo. Živel smo siromašno. Ko smo bili stari osem do dvanajst let, smo šli otroci služiti, da smo dobili za hrano. Dve sestrī sta bili v Rimu, ena v Gorici in ena v Udinah. Jaz sem imela osem let in sem bila pri sosedovih, ki so bili bolj premožni. Pazila sem na 5 let starega sinčka. Starši so šli na njivo, midva pa sva cel dan nosila vodo iz studenca domov. Pomila sem tudi posodo in pometala hišo. Dali so mi hrano za plačilo. Ko so kmetje pobrali krompir ali pa repo, smo čakali, da je bil dež, ki je spral zemljo, in so se zasvetili drobni krompirčki in repa. Hitro smo po njivah pobrali in prebskali, da je bila doma pojedina. Tudi kasneje, ko sem bila starejša, sem še služila pri isti družini. Nosila sem južno in kosila v grunt in pasla krave. Ko sem imela 10 let, 8. 4. 1935, je umrla mama, oče pa čez pet let, 19. 1. 1940.

Leta 1942 so v Ravnici imeli Italijani vojaške vaje. Ostalo je več ročnih bomb po travi in grmovju. Ta otrok, ki sem ga pazila v otroštvu, se je s prijateljem igral z eno bombo. Bombo in oba fanta je razneslo. Tega ne bom pozabila. Nikoli več nisem stopila na tisto parcelo. Imela sem 17 let. Še slišim, kako je stari oče neizmerno jokal za svojim vnukom. Oba sta bila Gabrijela. Ime sta imela po svojih stricih, ki sta tudi bila Gabrijela in sta oba padla v prvi svetovni vojni na ofenzivi na Sveti gori.

V vasi smo bili vsi prijatelji. Pomagali smo drug drugemu. Ravnica je bila daleč naokoli ena najbolj pobožnih vasi. Dala je pet duhovnikov, osem redovnic in dva redovnika. To je za časa moje mladosti. Vsak mesec smo šli peš na Sv. goro. Mene je mati, ko smo v cerkvi počivali, vedno položila, ker sem bila najmlajša, prav pred kip Matere Božje. Ona je moja Svetogorska kraljica in vsak dan molim k njej. Vsaka dva meseca pa smo imeli skupno romanje obeh vasi, Grgar in Ravnice, na Sv. goro. Nihče ni ostal doma. Vse hiše so bile prazne in nič nismo zaklenili, saj nismo imeli ključev. Prepevali in molili smo celo pot. Tega se živo spominjam in še vedno poromam k Materi Božji na Sv. goro. Seveda z avtomobilom, če me kdo pelje.»

Prihodnje leto 10. junija bo praznovala 90 let.

Njeno življenje je bogastvo, polno lepih in žalostnih trenutkov. Nič ne jamra in nič ne stoče, saj ima sonce, vsak nov dan, ko posije, tudi topel žarek zanjo.

Lojzka, hvala Ti!

Urška Žgur

Moja družina v času 1. svetovne vojne

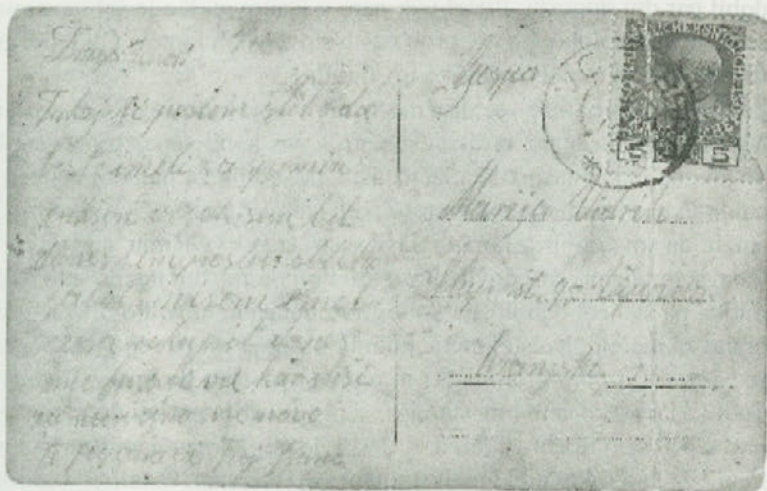
V 1. svetovni vojni sem izgubila starega očeta po mamini strani in štiri strice po očetovi strani.

Moj stari oče Franc Vidrih, ki se je 26. 9. 1883 rodil očetu Lovrencu in materi Marjeti Vidrih, rojeni Curk, na Slapu pri Vipavi, je bil kmečki sin. V družini je bilo pet otrok, Frančiška (Fani), Amalija, Janez, Justina in Franc. Brat Janez je bil zelo bister, zato se je izšolal za oficirja v avstro-ogrski vojski. Tudi on je enako kot moj stari oče Franc odšel na fronto v 1. svetovni vojni. K sreči je vojno preživel. Sestra Justina je bila poročena z mornariškim častnikom Rikom Sopraničem, kar ji je omogočalo dobro življenje. Kljub udobju ni pozabila družine na Slapu, predvsem mlajšega brata Franca ne. Oskrbovala ga je z denarjem in oblačili, tako je mladi Franc že v tistih časih imel moderen plašč, kar je bilo za vaške fante, kot je bil Franc, nekaj izjemnega. Moj stari oče Franc je kot mlad fant rad zahajal na vaško kegljišče in starejšim fantom postavljaj keglje pri njihovem nedeljskem razvedrilu. Kroglja za podiranje kegljev ga je zadela v obraz in izgubil je večino stalnih zob. V nekdanji avstro-ogrski monarhiji je bil zaradi tega oproščen služenja rednega vojaškega roka.

Mladi Franc je bil naslednik Vidrščeve kmetije. V mladih letih je ostal brez staršev in se po priporočilu sestre Amalije se je 26. 9. 1905 poročil s štiri leta starejšo Marijo Furlan. Njegova mlada žena je bila izučena modna šivilja. Izobraževala se je tudi v Trstu. V zakonu se jima je rodilo 6 otrok. Dva sta umrla v zgodnji otroški dobi, sinček Franc pa je umrl za posledicami okužbe z ošpicami leta 1920. Tri hčerke, moja mama Katarina, teti Marija in Viktorija, pa so odrasle. Stari oče Franc je bil vpoklican v avstro-ogrsko vojsko decembra 1914. leta. Hči Katarina Planinc (moja mama) se je pogosto spominjala odhoda očeta na vojsko: »Mama je pospremila očeta Franca na vas, kjer so se zbirali fantje, vpoklicani na vojno. Tik preden so se odpeljali s Slapa v Ajdovščino na vlak, ga je moja mama Marija prosila, če ji še enkrat pokaže, kako se zaklene njuna vinska klet.« To je bil zadnji spomin moje mame Katarine Planinc, rojene Vidrih, na očeta Franca Vidriha. Stari oče je bil najprej kot vojak nameščen v vojašnico Vorladelberg v bližini Gradca. Od tu je redno pisal domov ženi, otrokom in sestram.



Slika mojega starega očeta Franca Vidriha. Na zadnji strani slike je njegov rokopis, ki je, kljub temu da je imel končano le ljudsko šolo, izjemno ličen.



Vsebina zapisa na zadnji strani fotografije, ki jo je ženi in otrokom poslal 8. aprila 1915, se glasi:

»Draga žena! Tukaj ti pošiljam sliko da boste imeli za spomin kakšen vojak sem bil danes sem poslal obleko jabolk na žalost nisem imel časa ukupit danes smo fasali vse kar sliši za na vojno vse novo
Te pozdravi Tvoj Franc.«

Istega dne je sestri Justini Sopranič, rojeni Vidrih, ki je takrat bivala v Trstu na Via Raffineria št. 1, pisal: »Draga sestra! Tukaj ti pošiljam sliko da boš videla kakšen vojak sem in se ti lepo zahvalim za vse kar si mi poslala v 8 dneh pravijo da gremo na prej jast sem še dobro zdrav Te pozdravi brat Franc.«

Kmalu zatem, ko je domov poslal obe pošti, je z regimentom odšel na fronto v Krpate. Moj stari oče Franc

Vidrih je bil že v prvih dneh bojev na karpatski fronti hudo ranjen v trebuh. Po večdnevem hudem trpljenju je 15. 5. 1915 ranam podlegel. Uradna novica o njegovi smrti je do družine prispela šele po letu dni, a žena Marija Vidrih je slutila, da se mu je na fronti zgodilo nekaj hudega, saj so njegova prej redna pisma družini prenehala prihajati. Ostala je sama, vdova s štirimi otroki v starosti od 9 mesecev do 8 let in kmetijo, ki jo je bilo potrebno obdelovati, da je družina lahko živela. Podrobnosti o tem, kam je bil stari oče Franc ranjen in kako težko je trpel, je naši družini povedal sovaščan, ki je bil z njim vojak na frontu, potem ko se



Na sliki je stric Franc Planinc (označen s +) kot redni vojak v avstro-ogrski vojski.

je po koncu 1. svetovne vojne vrnil domov. Žal nikoli nismo izvedeli, kje je grob mojega starega očeta Franca Vidriha.

Družina mojega očeta Jakoba Planinca je dala cesarski vojski kar 4 vojake, od katerih se ni nobeden živ vrnil s fronte. Očetu Jakobu Planincu in Materi Tereziji Planinc, rojeni Podgornik, se je v zakonu rodilo 15 otrok. Najmlajši med njimi je bil moj oče Jakob, rojen 3. septembra 1908. Devet otrok je odraslo, šest pa jih je ob rojstvu ali v zgodnjem otroštvu umrlo. Moj stari oče Jakob Planinc je bil za tedanje čase napredno misleč človek, sam je bil nekaj časa občinski sluga, saj je končal meščansko šolo in je dobro govoril nemško. Sinove je dal v uk k mojstrom, pri katerih so se izučili poklica.

Prvi od sinov je bil moj stric Franc Planinc. Njegove točne letnice rojstva nimam. Vem pa, da je bil rojen kot drugi otrok v družini, torej za sestro Frančiško, rojeno 1886. O njem mi je poznanih le nekaj podatkov. Oče ga je dal izučiti za zidarja. Ohranjena je slika, ki jo je poslal, ko je kot redni vojak služil v avstro-ogrski vojski. Bil je vpoklican v 1. svetovno vojno. Padel je na ruski fronti. Natančen kraj in datum njegove smrti mi žal nista znana.

Tudi drugi sin v družini Planinc, Jožef, je enako kot brat Franc padel na ruski fronti. Žal tudi zanj nimam podatkov o datumih rojstva in smrti. Vem le, da je bil rojen za bratom Francem in pred sestro Terezijo, rojeno 1896. Bil je izučen za zidarja in pred odhodom na vojno je imel zaročenko, s katero sta se nameravala v kratkem poročiti. Žal je njune načrte kruto prekrizal vpoklic mojega strica Jožefa v vojno. Ohranjena pa

sta njegova slika vojaka in njegov lastnoročni podpis na zadnji strani slike. Zanimiva podrobnost je, da se je podpisal s Planinec, čeprav je uradna oblika našega priimka bila in je Planinc.

Tudi za tretje rojenega brata v družini, strica Alojza (Lojzeta) Planinca, imam le malo podatkov. Rojen je bil pred letom 1896. Bil je izučen za mizarja. Enako kot njegov starejši brat Jožef je ob odhodu na vojno že imel zaročenko, s katero sta se nameravala poročiti. Padel je kot vojak na soški fronti. Pokopan je na vojaškem pokopališču v Grgarju. Danes njegov grob žal ni več ohranjen, vendar ko sta se leta 1926 moj oče Jakob Planinc in njegova najstarejša sestra, moja teta Frančiška Piščanec, rojena Planinc udeležila slovesnosti ob otvoritvi spomenika padlim vojakom v 1. svetovni vojni, ki so pokopani v Grgarju, sta še našla njegov grob.

Po pripovedovanju mojega očeta Jakoba Planinca je bil stric Lojze izjemno visok, preko 200 cm, zato so mu morali vojaško uniformo in čevlje narediti po meri. Četrty brat, stric Matija Planinc, je bil rojen leta 1898. Oče ga je dal izučiti za krojača. Kot avstro-ogrski vojak je bil ranjen na soški fronti. Zaradi težkih ran je bil prepeljan v bolnišnico v Trstu. Med zdravljenjem se je okužil s tifusom in za posledicami tega obolenja umrl tik pred koncem 1. svetovne vojne leta 1918. Pokopan je v Trstu.

Davek, ki ga je od moje družine terjala 1. svetovna



Jožef Planinec

Stric Jožef Planinc (podpisan Planinec) stoji v zadnji vrsti, označen je s puščico.



Vojaško pokopališče v Grgarju danes.

(vir <http://www.mojalbum.com/grgar/grgar/grgar-vojasko-pokopalisce/5729110#5729116> dostopno 15. 5. 2014)



Stric Matija Planinc kot vojak v 1. svetovni vojni.

vojna, je izjemno visok: pet človeških življenj in seveda neopisljiva stiska, žalost in pomanjkanje v obeh vejah moje družine. Eni, ki je ostala brez očeta in moža, in drugi, ki je ostala brez štirih sinov in bratov. Ko se je nekoč moja stara mati Terezija Planinc odpravila na enega od uradov, da bi uveljavila pravico do pokojnine po vseh štirih padlih sinovih, sprva je namreč prejemale le eno pokojnino, ji je uradnik, s katerim je to urejala, oporekal, češ da ji pripada le ena pokojnina. Ni odnehala in višji uradnik je svojega podrejenega okaral, da ne kaže dovolj spoštovanja do matere, ki je v vojni izgubila štiri sinove. Njeni pritožbi je bilo ugodeno in do konca življenja je prejemale pokojnino po štirih sinovih padlih v prvi svetovni vojni.

Moja druga stara mama Marija Vidrih je pokojnino, ki jo je prejemale po pokojnem možu Francu Vidrihu skrbno hranila in za prihranke kupovala zemljo. »Naj imajo otroci vsaj zemljo, ki jih bo preživljala, če že očeta nimajo,« je vedno pripovedovala.

Sama osebno nisem poznala nikogar od teh mojih sorodnikov, ki so padli v prvi svetovni vojni, pa vendar so vsi neločljivi del moje družine, saj se pripovedi o njihovi žrtvi in grozotah vojne spominjam že od zgodnjega otroštva. O takratnih dogodkih nam je predvsem veliko pripovedovala stara mama, Marija Vidrih, vdova po Francu Vidrihu.

Ob letošnji stoletnici prve svetovne vojne, te velike kalvarije preprostih ljudi, sem pričujoči članek napisala v spomin vsem padlim iz moje družine in z željo, da tako ohranjamo spomin na vse, ki so bili prisiljeni žrtvovati svoja življenja v največji moriji človeštva do sedaj. Naj bo živ spomin na njih opomin, da takšno nepopisno trpljenje in nesmiselne žrtve nikoli več ne doletijo posameznika in človeštva kot celote.

Zapisala vnukinja in nečakinja, Marija Artač, rojena Planinc s Slapa

Ob 150-letnici Vipavske čitalnice

Objavljamo članek o čitalniškem gibanju v Vipavi, ki ga je pripravila **Vera Poniž** in je bil že objavljen v 11. št. VG, leta 1988:

Po odpravi desetletnega Bachovega absolutizma (1849 — 1860) v nekdanji Avstriji, je po letu 1860 znova zavladalo ustavno življenje in zopet oživel narodno politično delo pri Slovencih. Slovenski konservativci pod Bleiweisovim vodstvom so se omejili samo na zahteve po uvedbi slovenskega jezika v šole in urade ter ustanavljanju kulturnih ustanov.

Dejavnost prvih let je bila osredotočena v »čitalnicah«, to je društvih, ki naj bi z različnimi kulturnimi in družbenimi prireditvami budila slovensko narodno zavest. Prva slovenska čitalnica je bila ustanovljena v Trstu leta 1861. Na Primorskem so bile ustanovljene leta 1862 čitalnice v Tolminu in Gorici. Leta 1864 imamo čitalnice v Ajdovščini, Ilirski Bistrici in v Vipavi, ki je bila šesta na Primorskem in trinajsta v Sloveniji. Vseh čitalnic na Slovenskem je bilo nad 60, med njimi tudi v Podragi in Šentvidu (Podnanosu). Največja pa je bila ljubljanska, ustanovljena oktobra 1861, iz nje je izšlo tudi društvo »Južni šokol« in »Dramatično društvo«. Čitalnice so ustanavljali v večjih mestih in trgih. V njih se je zbirala narodno zavedna inteligenca in počasi rastoče slovensko meščanstvo. Na Primorskem so nastajale čitalnice tudi v vaseh, kjer so zajele vse družbene sloje: kmete, delavce in meščane.

V čitalnicah so prirejali »besede«, prireditve z igrami, recitacijami, petjem, govori, predavanji in plesi — veselice. V okviru čitalnic so nastali pevski zbori, godbe, bralni prostori in knjižnice. Tako smo Slovenci pred več kot 120 leti stopili v vrsto prebujenih narodov in vlagali smo nenehni napor za ohranitev svoje nacionalnosti, svojega jezika ter narodnega ponosa. (4)

Leto 1862

4. maja 1862 so se šli Vipavci poklonit ljubljanski čitalnici in nesli s seboj zaupnico, podpisano od 260 najuglednejših mož Vipavske doline, ki je v vznesenih besedah slavila preporod slovenskega jezika, ki ga uresničujejo čitalnice. Domoljubni Vipavci, ki so se prišli poklonit v velikem številu ljubljanski čitalnici, v

svojem trgu sicer še niso imeli čitalnice; imeli so še staro KAZINO, ki pa je že leta 1862 dobivala precej slovenski značaj, ker je god cesarja Franca Jožefa I. dne 18. avgusta 1862 praznovala s slovensko veselico, z igro in petjem, katere se je udeležilo tudi preprosto ljudstvo. Tako piše Ivan Prijatelj v knjigi Slovenska kulturnopolitična zgodovina II. del.

Dalje piše Ivan Prijatelj o Vipavcih:

»Narodno slavnost v velikem obsegu pa je doživela Vipava dne 8. septembra 1862. Vršila se je na prostoru Lanthierijevega gradiča na Zemonu in je bila prirejena na čast ljubljanskih gostov, ki so prišli vrnit Vipavcem njihov majski pozdrav. Ljubljancem so se pridružili z vihrajočo zastavo Goričani sredi ogromne množice domačega ljudstva. Pa tudi tržaški Slovenci so bili prisotni. Med možaki v kmečki obleki so se gnetli možje v gosposkih suknjah in med kmečkimi ženami in dekleti pa gospe in gospodične v širokih krinolinah.«

Pod milim nebom se je vršila ob štirih popoldne tombola, nato pa »beseda« v notranjem prostoru dvorca Zemono. Slavnostni govornik dekan Grabrijan je toplo priporočal, da se Slovenci strnemo za skupno delo za dosego polne enakopravnosti in enakovrednosti. Udeležencem je predstavil dr. Bleiweisa in predsednika ljubljanske čitalnice Mihaela Ambroža, ki sta prisotnim govorila o pomenu boja Slovencev za »uveljavitev njihovega jezika v šoli, kancelii in življenju«. Vipavski pevci so nato zapeli različne budnice pod vodstvom učitelja A. Hribarja, ki je za to priliko uglasbil pesem »Vipavska«. Glasi se takole:

Slavček poje po grmičih,
pa le malo časa;
taka je pri drugih tičkah,
kmal ne dajo glasa.
Pa Ipavca to ne moti:
sam si zna zapeti;
za veljavo, kar se loti,
vžuga vse na sveti.

Saj po žilah se pretaka,
kri mu vroča, zdrava;
ne potlač' ga vsaka spaka,
nič mu ni zmotnjava.
Ne prepeče ga vročina,
burja ne omaje;
če pa terja domovina,
kri, življenje daje.

Na večerji je ostalo okoli devete ure kakih 150 gostov. Napivali so rodoljubom, pričujočim in nepričujočim, zdravica je sledila zdravici. Okoli polnoči pa so se gostje razšli. (2)

Tako se je 8. septembra 1862 v ognjišču Vipavske doline na tisoče Slovencev navduševalo za slovensko stvar, piše A. Gabršček v knjigi »Goriški Slovenci« na str. 69.

Vipavski pevci so prepevali tudi na »besedi« v Gorici, dne 12. julija 1883 za ta večer nalašč zloženo pesem »Pozdrav Gorici« in druge budnice. Dopisnik Novic je pohvalil neko vipavsko pevko: »Glas, kakoršnega ima Dolencova iz Ipave, to je pel čudeža«. (2)

Leto 1864

Napočil je 14. dan avgusta 1864, rojstni dan vipavske »čitalnice«. Tajnik »Južnega Sokola« iz Ljubljane je o tem dnevu pisal: »70 sokolcev se je dva cela dneva v krasni Ipavski dolini razveseljevalo. Mislili so, da so v raji. Povsod narodno slovensko veselje, povsod prijazno sprejetje, brezkončno gostoljubje, petje, ples.« Na trgu je igrala vojaška godba iz Gorice. Nastopile so Vipavke z gospo Majerjevo na čelu in ob 9. uri v velikanski dvorani v gradu visokorodnega gospoda grofa Tadeja Lanthierija izročile predsedniku čitalnice dekanu Grabrijahu lepo vezeno zastavo. Začeli so prihajati gostje iz vseh krajev slovenske dežele. Prihajali so Goričani – voz za vozom – in strel z gradiškega holma je naznanil prihod vozov z Ljubljancani. Ipavci in gostje so jim šli z vojaško godbo iz Trga naproti ter jih pristrčno sprejeli.

Ob dveh je bilo skupno kosilo. Grof je dovolil, »da se je smela na vrtu pred gradom v steklenem ohišju (glashaus) za ta namen gostivnica napraviti. Za dvesto ljudi je bilo v nji pogrnjeno ..., pri vsem tem pa je več tujcev po privatnih hišah pridržanih bilo. V imenu mlade »čitavnice« je goste najprej podzdravil njen predsednik, nato so sledile številne napitnice. Vipavska dolina ni še slišala toliko »živio in slava« klicev, kakor pri današnjem obedu«. (Novice, 24. 8. 1864)

Proti večeru je prišlo še obilo gostov iz Gorice, bližnje Ajdovščine in ipavskih vasi.

Ob osmi uri se je v veliki dvorani v gradu začela »beseda«. Zasedeni sta bili tudi dve veliki sobi tik dvorane. Predsednik čitalnice je pričel »besedo« z govorom, v katerem je podal razvoj slovenske narodne zavesti v zadnjih 40 letih, kakor ga je on doživljal. Sledil je govor dr. Janeza Bleiweisa, v katerem se je spominjal obiska Vipavcev v ljubljanski čitalnici, ki jih je opogumil v njihovem delu, in govor dr. Costa o važnosti telovajstva. Vrstile so se pevske točke, vodja vipavske šole Hiti pa je govoril o starih in novih časih.

Po »besedi« se je dvorana spremenila v plesišče, nekateri pa so posedli v steklenem ohišju v grajskem parku.

(2) V jutranjih urah so se gostje vračali proti domu.

Ob koncu še zanimivost, da so ljubljanski gostje potovali iz Ljubljane ob pol treh ponoči z »lukamatijo« do Postojne. »Na postojnski postaji so jih čakali vozovi, ki so jih prijazni Razdrčanci in Ipavci naproti poslali.«

(2) Po prijaznem sprejemu na Razdrtem so se peljali z vihrajočimi zastavami in petjem skozi Lozice in Šentvid, kjer jih je med strelom in pokom iz možnarja sprejela velika množica ljudi. Po kratkem postanku so se odpeljali na vipavski trg.

Iz delovanja vipavske čitalnice je ohranjen plakat iz leta 1887 z vabilom na »besedo« v korist spomeniku in ustanovi Erjavčevi. Predvajali so žaloigro »Mlinar in njegova hči« v petih dejanjih. Pevski zbor pa je zapel kantato Antona Foersterja, posvečeno spominu Frana Erjavca.

Čeprav je bilo pozneje veliko kritike glede kvalitete in politične usmerjenosti čitalniške dobe, so čitalnice opravile pomembno vlogo v prebujanju naše narodne zavesti.

Viri:

1. Ivan Prijatelj: Slovenska kulturnopolitična zgodovina II., 1956.

2. Kmetijske in rokodelske novice 1862, 1864.

3. Andrej Gabršček: Goriški Slovenci I., 1932.

4. Branko Marušič: Čitalniško gibanje na Primorskem, 1968.

* * *

Iščemo knjige z žigom Vipavske čitalnice

Letos Lavričeva knjižnica Ajdovščina praznuje 150 let knjižničarstva v Ajdovščini in Vipavi. Leta 1864 so v Vipavi ustanovili in 14. avgusta slovesno odprli Vipavsko čitalnico, ob kateri je kasneje nastala tudi knjižnica. Ob tej obletnici vas prosimo, da pobrsate po starih knjižnih policah in škatlah po podstrešju, če se med njimi mogoče najde kakšna stara knjiga z žigom Vipavske čitalnice. V neprijaznih časih pod fašizmom so namreč knjige bile skrite po domovih zvestih članov in bralcev in tako na skrito še naprej opravljale svoje poslanstvo.

Veseli bomo, če se bo našla še kakšna ohranjena knjiga, ki bo tako dobila častno mesto v knjižnici v Vipavi.

za Lavričevo knjižnico Ajdovščina
Zdenka Žigon

Obvestilo

Ob 150-letnici ustanovitve Vipavske čitalnice je v avli Dvorca Lanthieri na ogled razstava o razvoju javnega knjižničarstva na območju občine Vipava, ki so jo pripravili zaposleni v Pokrajinskem arhivu v Novi Gorici.

Nekaj novih dognanj o lociranju bitke pri Frigidu

Revija Annales, ki jo izdaja Zgodovinsko društvo za južno Primorsko iz Kopra, je lani v Series Historica et Sociologia št. 23 objavila članek z naslovom *Poskus lociranja bitke pri Frigidu leta 394 na območju med Sanaborjem in Colom*. Kot je verjetno večini bralcev znano, sta se v tej bitki spopadla cesar Teodozij I.



Prednja stran bronastega novca (majorine), ki je bil kovan v Konstantinoplu, z upodobitvijo doprsja cesarja Teodozija z okrašeno bojno čelado na glavi in kopijem v desnici. V legendi okrog doprsja je napis: DN THEODOSIVS PF AVG (slika iz dražbe Auktionshaus Felzmann št. 149, 24-25. junija 2014, lot št. 205).



Prednja stran zlatega novca (solidusa), ki je bil kovan v Lugdunumu, z upodobitvijo doprsja uzurpatorja Evgenija z diademom na glavi. V legendi okrog doprsja je napis: DN EVGENIVS PF AVG (slika iz dražbe NAC Auction št. 52, 7. oktobra 2009, lot 642).



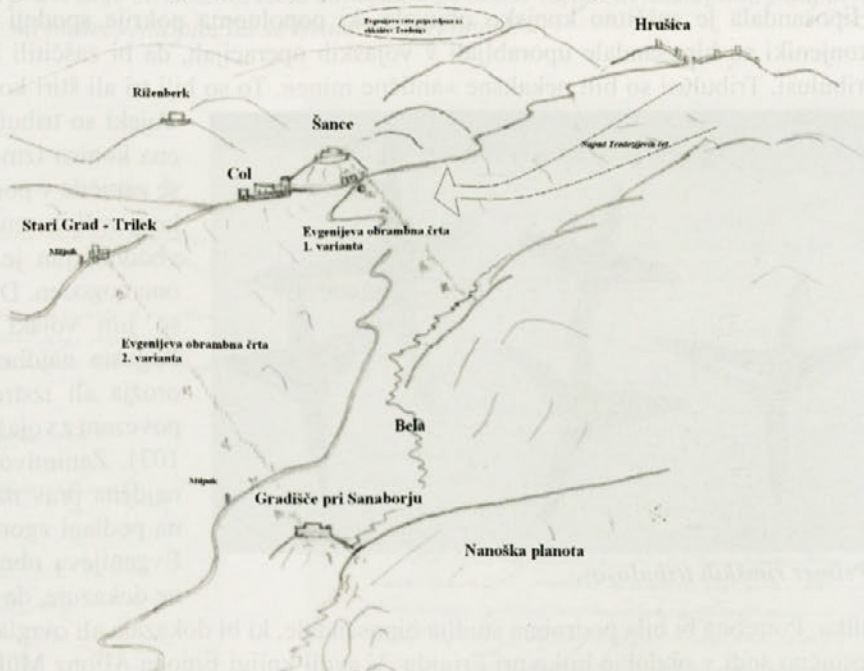
Idealizirana upodobitev bitke med rimsko vojsko in Goti leta 378 pri Adrianoplu (Bertolini, 1902, 697).

in uzurpator Evgenij. Bitka naj bi se po dosedanjih dognanjih odvijala nekje med Vrhpoljem in Ajdovščino. V naslednjih vrsticah bo podan kratek povzetek tega članka z nekaterimi novimi dognanji.

V članku, ki je dostopen na spletnih straneh www.zdjp.si/it/annalesUmanistaSociologica.htm, je podan kratek opis znamenite bitke, navedene pa so tudi vse raziskave, s katerimi so razni avtorji poskušali locirati bitko pri Frigidu. Članek obravnava predvsem do sedaj še ne preveč raziskana, strateška in vojaška vprašanja bitke. V prvi vrsti razpravlja o številčnosti večjih rimskih vojaških enot konec IV. stoletja. Prvi sodobni zgodovinarji, ki so se ukvarjali z bitko pri Frigidu pred več kot sto leti, so predpostavljali, da je bilo v bitko vpletena izredno številna vojska, ki naj bi štela preko 100.000 vojakov. V članku so navedeni podatki nekaterih novejših raziskav rimske vojske IV. stoletja. Te raziskave dokazujejo, da so bile rimske enote, ki so se bojevale v večjih bitkah konec IV. stoletja, bistveno manjše. Na podlagi teh novejših študij avtor članka meni, da bi lahko Evgenijeve čete šteje od 10.000 do 15.000 vojakov, Teodozijeve pa od 15.000 do 20.000. To so bile za tiste čase številčne enote. Arbogast, ki je poveljeval Evgenijevim četam, je bil izkušen poveljnik in je gotovo izkoristil teren in pripravil dobro zasedo, v kateri je načrtoval popolno uničenje

Teodozijevih čet in cesarja samega.

Drugi del članka je posvečen podrobnejši analizi območja, ki bi lahko bil najbolj primeren za vojaško zasedo. Tako območje naj bi se nahajalo na področju med Colom in Sanaborjem. Tu je gotovo šla mimo važna prometnica, ki je povezovala Oglej in dežele italijanskega polotoka z Balkanskim polotokom. Dolina Bele se tu precej zoži, v nekaterih točkah je težko prehodna, obdana z gorami in zelo primerna za zasedo. Na tem področju bi napadalec težko razporejal svoje čete in konjenica bi bila skoraj neuporabna. V članku sta podrobno predstavljeni dve možni lokaciji, na katerih naj bi poveljnik Arbogast postavil svojo obrambno črto. Prva možna lokacija je postavljena na območje, ki gre od zaselka Orešelj, ki se nahaja pred Colom v smeri proti Podkrajju, in se strmo spušča proti hudourniku Beli oz. Sanaborju. Nad Orešljem se nahaja skalnata vzpetina, na kateri je nekoč stala mogočna utrdba, imenovana Šance, od koder je odličen pogled na celotno dolino Bele. V samem zaselku Orešelj je tudi stalni vir pitne vode, kar ni zanemarljivo, če se tu mora dalj časa zadrževati večji kontingent vojske. Od Bele proti Nanoškemu pogorju je teren izredno strm in skalnat, tako da tu ne bi bilo potrebno postavljati večje obrambne črte, saj bi se napadalec izredno težko premikal po tem pobočju. Obrambna črta od Šanc do Bele je dolga približno kilometer in v članku je podrobno razloženo, kako bi bilo mogoče postaviti solidno obrambno črto tudi s četami, ki bi šteje od 4000 do 8000 mož. Temu številu bi bilo potrebno prišteti tudi nekaj rezervnih čet in zlasti večjo enoto, ki je bila pripravljena, da Teodozijevim četam udari za hrbet in jim zapre umik iz soteske. Prav ta enota pa je odpovedala in Evgenija izdala ter prestopila na Teodozijevo stran. Na tak način je Teodozija rešila popolnega uničenja in mu



Pogled s ptičje perspektive na področje, kjer naj bi se odvijala bitka pri Frigidu (narisal: Andrej Štekar).

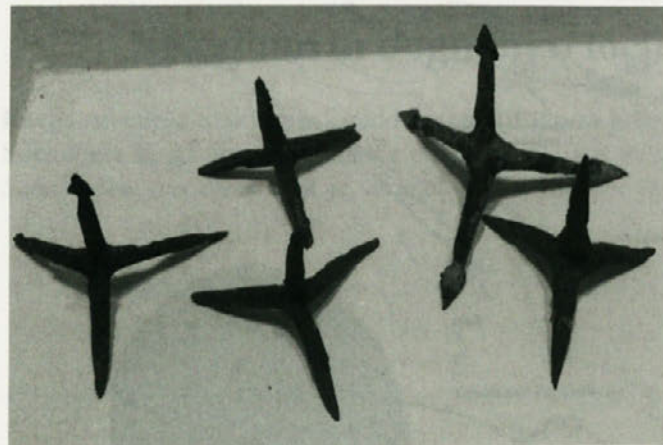
tem pobočju. Obrambna črta od Šanc do Bele je dolga približno kilometer in v članku je podrobno razloženo, kako bi bilo mogoče postaviti solidno obrambno črto tudi s četami, ki bi šteje od 4000 do 8000 mož. Temu številu bi bilo potrebno prišteti tudi nekaj rezervnih čet in zlasti večjo enoto, ki je bila pripravljena, da Teodozijevim četam udari za hrbet in jim zapre umik iz soteske. Prav ta enota pa je odpovedala in Evgenija izdala ter prestopila na Teodozijevo stran. Na tak način je Teodozija rešila popolnega uničenja in mu

omogočila, da okrepi svoje čete. Ponovni napad Teodozijeve čet je verjetno iznenadil Evgenija in Arbogasta. Med tem napadom naj bi se pojavila še močna burja in prestrašila Evgenijeve čete, proti katerim je pihala. Uzurpatorju Evgeniju so sodili vojaki, Arbogast pa je naredil samomor z dvema mečema¹ (Bratož, 1994, 8). V članku je navedena še ena možna postavitev obrambne črte, ki bi lahko potekala od obrambnega stolpa pri Starem Gradu (Trillek) do cerkve sv. Danijela pri Sanaborju oz. utrdbe, ki se nahaja na griču tik za cerkvijo. Tudi ta črta je dolga nekaj več kot en kilometer in tudi tu bi zadostovalo za močno obrambo približno 8.000 mož.

V članku je omenjeno, da je področje med Sanaborjem in Colom posejano s starejšimi in novejšimi utrdbami, ki dokazujejo važno strateško pozicijo tega območja. Večina ohranjenih utrdb je iz novejšega obdobja. Nekatere utrdbe je postavila med prvo svetovno vojno avstrijska vojska v primeru, da bi italijanske čete prebile soško fronto. Druge vojaške zgradbe so iz obdobja med prvo in drugo svetovno vojno in so jih gradili Italijani v strahu, da bi čete jugoslovanske kraljevine prešle Hrušico in poskusile prodor proti Gorici.

Zgoraj omenjenem članku bi bilo potrebno dodati še dejstvo, da je bilo med Sanaborjem in Colom najdenih nekaj posamičnih najdb, ki še dodatno nakazujejo, da so se tu v antiki odvijale določene vojaške operacije. Tak primer je najdba svinčenega izstrelka za pračo na Gradišču pri Sanaborju (Laharnar, 2011, 362). Uporaba izstrelkov za pračo je ponavadi povezana z zgodnejšim prodorom rimskih čet v notranjost Slovenije in verjetno ni v povezavi z bitko pri Frigidu. Nekoliko bolj zanimiva je najdba hiposandale na njivi pri Petričevi hiši – danes pri Korenu, Col 54 (Tratnik, 2006, 34).

Hiposandala je zaščitno konjsko obuvalo, ki popolnoma pokrije spodnji del konjskega kopita. Rimski konjeniki so hiposandale uporabljali v vojaških operacijah, da bi zaščitili konjska kopita pred nevarnimi tribulusi. Tribulusi so bili nekakšne »antične mine«. To so bili tri ali štiri koničasti žebelji zvezdnate oblike.



Primer rimskih tribulusov.

Vojaki so tribuluse potresali na tla tako, da je ena konica izmed osti štrlela navzgor. Osti so se zapile v podplat vojakov in konjska kopita konjeniških enot. Zaradi bolečin in hudih vbodnih ran je bil napadalec zaustavljen ali onemogočen. Da bi konjem obvarovali kopito, so jim vojaki nanje natakneli hiposandale. Pogoste najdbe hiposandal skupaj z ostanki orožja ali izstrelkov niso slučajne. Oboji so povezani z vojaškimi operacijami (Russo, 2011, 103). Zanimivo je to, da je bila hiposandala najdena prav na področju Orešlja, kjer naj bi na podlagi zgoraj navedenega članka potekala Evgenijeva obrambna črta. Najdba seveda še ne dokazuje, da je ravno tu potekala znamenita bitka. Potrebna bi bila podrobna študija hiposandale, ki bi dokazala ali ovrgla domnevo, da kovinska zaščita resnično sodi v obdobje bitke pri Frigidu. V svoji knjigi Emona Alfonz Müllner navaja poleg hiposandale, da so na Šancah nad Colom našli železne in bronaste predmete, kot so podkve, osti sulic in drugo (Müllner, 1879/1996, 148). Isti avtor navaja, da so v Orešlju nad pobočjem Belega grabna našli črepanje žar, ostanke kosti, oglje, sabljo, močan nož, kovance (to naj bi bili kovanci Dioklecijana in Maksimilijana, potrjen je kovanec Maksentija), torej dovolj znakov za potrditev naselbinskega grobišča (Müllner, 1879/1996, 148). Na tem območju so odkrili kar nekaj posamičnih najdb, ki nakazujejo neko z antično vojsko povezano dogajanje. Potrebna bi bila temeljita arheološka raziskava, ki bi dokončno potrdila ali ovrgla zgoraj omenjeno trditev, da je bitka pri Frigidu potekala na tem območju in ne na področju Vrhpolja ali Ajdovščine.



Hiposandala, najdena na Colu, ki jo hrani Narodni muzej Slovenije, inv. št. R 2483 (foto Tomaž Lauko).

En cvet še ne naredi pomladi in torej nekaj posamičnih slučajnih najdb, ki so bile najdene pred več kot sto tridesetimi leti, še ne dokazuje, da je ravno med Sanaborjem in Colom potekala znamenita bitka med Teodozijem in Evgenijem. Kljub temu pa lahko tej trditvi osporavamo, češ, da na področju med Zemonom in Vrhpoljem, kamor so nekateri avtorji locirali znamenito bitko, niso doslej našli še ničesar, niti ni na tem območju nobenih posebnih vojaških utrdb, ki bi dokazovale njegovo strateško pozicijo. Na področju od Sanaborja do Cola pa imamo celo vrsto vojaških utrdb, bližino rimske ceste (mogoče celo dveh cest), dva miljnika in strateške razloge za pripravo odlične zasede. Navsezadnje pa so tu odkrili nekatere zanimive antične vojaške najdbe, ki bi jih bilo treba še bolj temeljito preučiti. Naj na tem mestu izrazimo poziv arheologom, naj na tem področju izvršijo sondažno izkopavanje. Področje je z arheološkega vidika gotovo izredno zanimivo, saj se je tu poleg limesa v Hrušici mogoče nahajala še druga obrambna črta ali zapora, ki je bila postavljena na izredno izpostavljenem in težko prehodnem območju.

¹ Ne vemo natančno, kako so potekali rimski vojaški samomori v V. stoletju. Uporaba dveh mečev pa bi lahko bila mogoča, če upoštevamo, da se tudi pri samomorih japonskih samurajev, imenovanih seppuku, obred izvrši z dvema mečema.

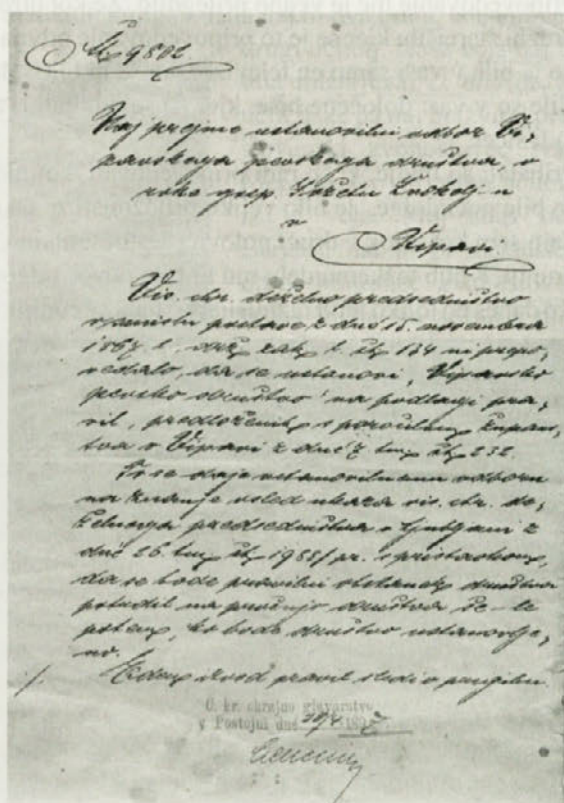
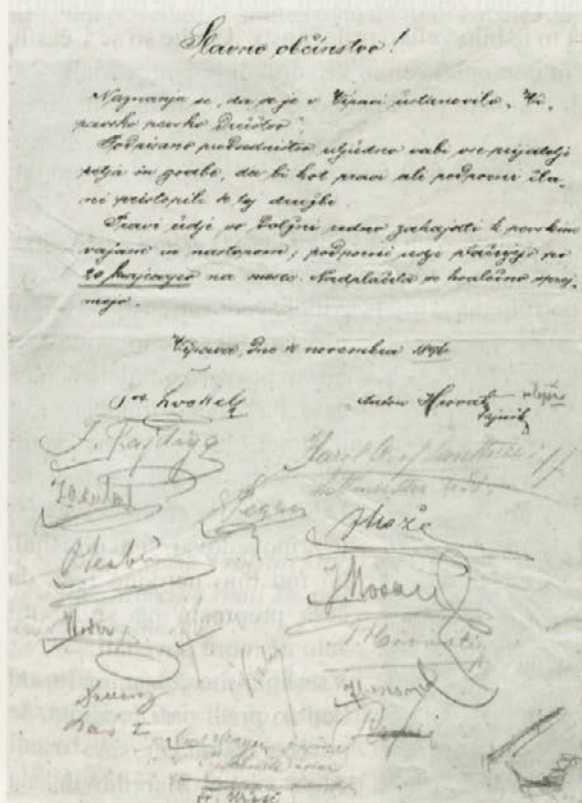
BIBLIOGRAFIJA

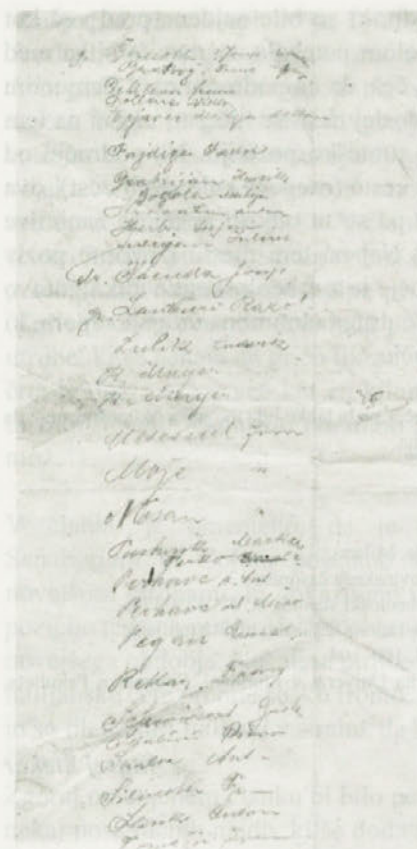
- Bertolini, F. (1902): Storia di Roma. Dalle origini italiane fino alla morte di Teodosio il Grande, Milano.
 Bratož, R. (1994): Bitka pri Frigidu v izročilu antičnih in srednjeveških avtorjev, Zbirka zgodovinskega časopisa 12.
 Laharnar, B. (2011): Rimski svinčeni izstrelki za pračo (glandes plumbeae) iz Slovenije, v: Arheološki vestnik, št. 62, 339–374.
 Müllner, A. (1879/1996): Emona. Ilustrirane arheološke študije s Slovenije in okolice ali kje je Emona dejansko bila? Ljubljana.
 Russo, F. (2011): Così nacque la cavalleria, v: Archeo. Attualità del passato, n. 7, anno XXVII, 100–104.
 Tratnik, V. (2006): Arheološka podoba Cola med Ajdovščino in Hrušico, diplomsko delo na Univerzi v Ljubljani, Filozofska Fakulteta, Oddelek za arheologijo.

Andrej Štekar

Slavno občinstvo

Tako sta leta 1896 Anton Hrovatin mlajši in Jože Žvokelj naslovila dopis, v katerem slavnemu občinstvu sporočata v imenu predsedništva vest, da se je v Vipavi ustanovilo Vipavsko pevsko društvo. V nadaljevanju obvestila pa je še opozorilo, da pravi udje so dolžni redno zahajati k pevskim vajam in nastopom, podporni udje plačujejo po 20 krajcarjev na mesec. Nadplačila se hvaležno sprejmejo.





Listino je podpisalo še 35 takrat znanih osebnosti Vipave. Med njimi so Dekleva Franc, Erjavec Matija – dekan, Fajdiga Jakob, Grabrijan Henrik, Gogala Matij, Hrib Štefan, dr. Kenda Josip, grof Lanthieri Karol, B. Mayer, Mesesnel Ivan, Može, Puschnik Markus, Perhavec ml. Miro in Perhavec Avgust starejši, Anton Hrovatin starejši, Pegan Ernest, Rehar Franc, Schweikert Gustl, Silvester Franc, Tomažič Ivan, Wiler, Carl Mayer, graščak, Lulik Ludvik, Mosan Gogala Matija, Bratovš Franc, Pegan Ernest in drugi. Listina nosi datum 10. 11. 1896.

Cesarsko kraljevo okrajno glavarstvo v Postojni je z dopisom št. 1802 poslalo odgovor na ustanovilni odbor Vipavskega pevskega društva v roke gospodu Jožetu Žvoklju, v katerem sporoča, da Visoko cesarsko kraljevo predstavništvo ni prepovedalo, da se ustanovi Vipavsko pevsko društvo na podlagi pravil, predloženih s poročilom županstva v Vipavi z dne 7. maja št. 232. Listina ima žig C. kr. okrajno glavarstvo v Postojni dne 28. 4. 1897, podpis pa je nečitljiv.

Obe omenjeni listini hrani v originalu Tomaž Hrovatin iz Vipave, vnuk takratnega župana Vipave Antona Hrovatina, ki nas je nanje tudi opozoril. Kakor kažejo dokumenti, je naša organizirana pevska tradicija v Vipavi zelo dolga in po številnih pevskih zborih, ki nam tudi danes prepevajo, še ne bo zamrla. Zanimivo je to, da sta pobudo za ustanovitev pevskega društva Vipava dala bivši župan občine Vipava Jože Žvokelj in sin župana Antona Hrovatina.

Magda Rodman

Od kod smo prišli Mercinovi na Goče?

Pripovedovanje me je vedno pritegnilo. Že kot otrok sem bil vedno zelo radoveden, zato sem se rad pridružil družbi starejših, kjer se je to pripovedovanje odvijalo. In za to je bilo veliko priložnosti. Ljudje so se v časih, ko je bila v vasi samo en televizor, ko še ni bilo telefonov in interneta, veliko več družili in pogovarjali. Bile so v vasi določene hiše, kjer so se odvijali ti družabni dogodki, pa naj si bo to ob skupnem delu ali pa tudi sicer.

Prihajali so ljudje, ki so radi pripovedovali, kot tudi tisti, ki so samo poslušali. V pozni jeseni in pozimi, ko so bile noči dolge, je bilo veliko priložnosti za take dogodke.

Sam sem kot otrok v drugi polovici šestdesetih in v začetku sedemdesetih let veliko časa preživel z očetom v gruntu. Kljub težkemu delu mu ni bilo odveč odgovarjati na moja vedoželjna vprašanja.

Ko danes po toliko letih razmišljam o tem, se čudim, koliko potrpljenja je imel s to mojo vedoželjnostjo. Moram

Ime	Narod.	Hiša	Leto
Joannes Mercina	14/ 1776		
Kellera wasser	14/ 1780		
Anna filia	14/ 1800		
Joanna	14/ 1801		
Franciscus	14/ 1803		
Michael	14/ 1804	13/ 1810	
Anna	14/ 1810		
Joannes	14/ 1813		
Georgius	14/ 1817		
Antonius	16/ 1819	13/ 1823	

Dokaz, da se je Janez Mercina preselil iz hišne številke 59.

priznati, da svojim sinovom nisem posvetil niti delček tega časa. Pa še neko drugo lastnost je imel, ki jo znam ceniti šele sedaj – verodostojnost. Dogodkov in stvari, ki mi jih je pripovedoval, si ni umišljajal. Ni mu bilo nerodno reči, da česa preprosto ne ve in mi zato ne more povedati. Vseskozi me je zanimalo, od kod so prišli naši predniki, še posebej zato, ker smo ostali edina veja Mercinovih na Gočah. Oče ni imel nobenih zapiskov glede tega. Prenesel

mi je to, kar je slišal od svojega očeta, ki je bil tudi Bernard, in se zato pri nas po domače reče pri Bernardovih, še prej pa pri Lukovih. Moj praded je bil Luka in je hišo podedoval po svojih dveh tetah, Mariji in Doroteji, ki sta bili tako kot mati Jožefa doma od Mrjecnih.

Praded Luka je bil drugi moški potomec Ivana Mercina (Bolfovega) in je sedem let kot nižji avstrijski častnik služil cesarja v vojni v severni Italiji. Kot



Ruševine nekdanje hišne št. 59, iz katere izhaja Janez Mercina. V začetku 70. let je stavba še stala.

spomin nanj in njegovo vojaščino smo imeli doma njegovo oficirsko sabljo, ki pa jo je moj brat Janez konec šestdesetih let prodal nekemu tržaškemu starinarju. Praded Luka se baje nikoli ni sprijaznil z dejstvom, da je nekako izvisel pri dedovanju domače hiše. Brat Franc je baje postal gospodar v času, ko je Luka sedem let služil cesarju in so ga domači imeli za pogrešanega. V družinskem spominu se je ohranilo, da bi moral domačijo podedovati Luka, čeprav ni bil prvorojenec. Je pa res, da njegov brat Franc ni imel potomcev in je domačijo prepustil svojemu nečaku po sestrični strani, Ignaciju Dolencu, ki tudi ni imel potomcev. Ta je domačijo kasneje izročil Karlu Krečiču, ki pa jo je tik pred drugo svetovno vojno prodal Miščetovim, katerih last je še sedaj.

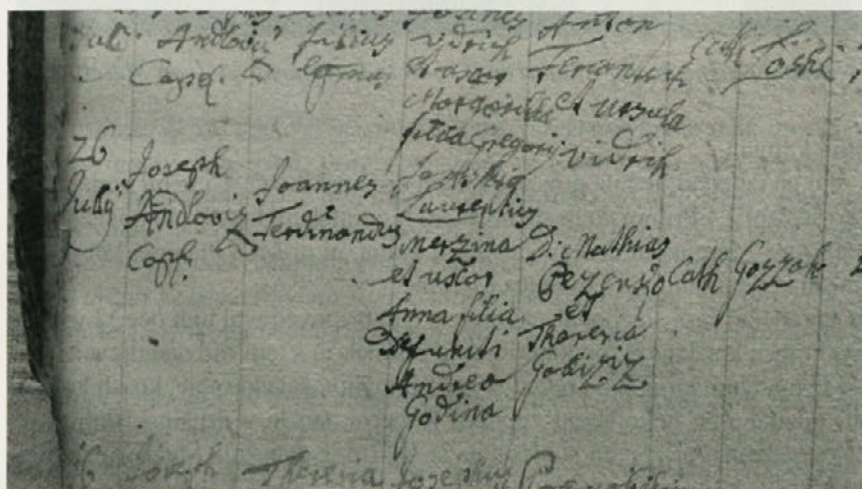
Moj stari oče Bernard je v vasi slovel kot pripovedovalec z zelo dobrim spominom. Njegov oddaljeni sorodnik učitelj Franc Mercina ga je označil kot živo pratiko.

Vendar pa je (moj stari oče) po pripovedovanju mojega očeta večji delež tega družinskega spomina prenesel na strica Pavla, ki je bil z njim več v gruntu pri kmečkem delu, on pa je večji del časa preživel na paši z živino. Strica Pavla o tem nisem spraševal, saj sem imel malo prilik, da bi se družil z njim, pa tudi star sem bil komaj enaindvajset let, ko je umrl. Tudi njegova hči Marija, moja edina sestrična, se z njim o tem ni veliko pogovarjala, tako da iz tega vira skoraj ni podatkov.

Po pripovedovanju očeta so naši predniki prišli pred več kot dvesto leti nekje z Dolenjske, od kod točno pa ni vedel povedati. Zanimivo je, da to ni zabeleženo niti v matičnih knjigah. Bila naj bi dva brata, eden mizar,

drugi učitelj. Naša veja naj bi bila mizarjeva, iz one druge učiteljske pa naj bi izvirala prvi slovenski zvonoslovec Ivan Mercina, ter vsi ostali učitelji iz te veje. Moj stari oče Bernard naj bi bil nekakšen drugi bratranec zvonoslovca Ivana in da sta se tako tudi ogovarjala ali naslavljala.

To ustno izročilo sem hotel tudi uradno preveriti v župnijskih matičnih knjigah, zato sem se leta 1991 odpravil v župnišče k pokojnemu župniku Robertu Zadniku. Seveda mi prvič ni mogel dati nobenih podatkov, obljubil pa mi je, da bo do naslednjč



Fotokopija vpisa v rojstni knjigi na Gočah, iz katerega je lepo razvidno, da se je Janez Mercina rodil 26. julija 1776 očetu Lovrencu Mercini in materi Ani, rojeni Godina.

pregledal matične knjige in mi posredoval podatke. Res mi je pripravil izpiske iz družinske knjige, kar je sicer najbolj enostavno, ni pa najbolj točno, saj sega le do leta 1810, ko je nastala ta prva knjiga.

Iz podatkov, ki mi jih je dal, je naša veja izvirala iz hišne številke 59, kjer je kot prvi vpisan Ivan Mercina (1801–1887), učiteljska veja pa iz št. 42, kjer je prvi vpisan Janez Mercina, in sicer rojstvo 26. 7. 1776, ni pa vpisana letnica smrti. Iz teh podatkov ni bilo razvidno, kot mi je zatrdil sam župnik Robert Zadnik, da med obema rodovinama obstaja kakšna vez.

Kot sem kasneje dognal, ko sem sam pregledal prvo knjigo Status animarum, je pokojni župnik Robert Zadnik spregledal zelo pomemben podatek pri Janezu Mercini, ki je bil stari oče zvonoslovca Ivana, in sicer to, da je prišel na št. 42 iz hišne št. 59.

Seveda se s temi podatki nisem mogel sprijazniti, ker sem verjel očetu in njegovi resnicoljubnosti, ali kot sem že prej napisal, da si stvari ni umišljjal, zato sem rodovne korenine raziskoval naprej. Ker mi je župnik Robert Zadnik zatrdil, da so to edini podatki, ki jih ima na voljo (kar seveda ni bilo res), sem iskal v drugih virih, eden izmed teh je bil Primorski slovenski biografski leksikon. V zapisu o Mercina Francu Ksav. beremo, da se je njegov oče Janez preselil na Goče s Planine, kjer je deloval kot organist in krojač. Pomemben podatek sem hotel preveriti na kraju samem, kot pravijo. Leta 1997 sem se odpravil k takratnemu župniku na Planino. Takoj mi je povedal, da so matične knjige na Planini iz srede 19. stoletja in takrat ni nobenih zapiskov o Janezu Mercini, starejši zapisi pa so v Vipavi, saj je Planina spadala pod župnijo Vipava.

Najavil sem se pri dekanu Francu Pivku, do katerega, moram priznati, imam posebno spoštovanje, saj je bil moj prvi uradni učitelj. On me je, ker je bil takrat župnik na Gočah, začel učiti verouk.

Takoj mi je povedal, da v matičnih knjigah nima nikakršnih zapisov o Janezu Mercini.

Kot se reče, sem ponovno ostal na suhem in stvar je mirovala do leta 2005, ko sva skupaj s sestrično Marijo organizirala na Gočah Mrcinovanje, nekakšno srečanje vseh poznanih, ki čutijo, da imajo Mercinove korenine z Goč. Prišlo jih je precej iz veje Janeza Mercina, kakih podatkov o družinskem izvoru pa tudi oni niso imeli. Do popolnega preobrata pa je prišlo leta 2007, ko je Verica Lasičeva za potrebe svoje diplomske naloge raziskovala matične knjige na Gočah. Takrat mi je posredovala pomemben podatek iz mrliške knjige, da je 5. januarja leta 1784 umrl

na Gočah Lovrenc Mercina. To je pomenilo, da obstajajo v mrliških in rojstnih knjigah podatki o naših prednikih, ki nam do takrat niso bili poznani.

In pričel sem raziskovati od znanega k nepoznanemu. Ker sem imel rojstne podatke od pra pradedu Ivana, sem šel to preverit v rojstno knjigo. V njej je pisalo, da je sin Franca, ki je bil sin Lovrenca Mercine. Torej je bil zapis v družinski knjigi le del podatkov do začetka 19. stoletja, za ostale pa se bo potrebno potruditi v ostalih matičnih knjigah.

Naslednji pomemben podatek, ki sem ga izbrskal, je bila povezava obeh družinskih vej. To je bil podatek, ki je potrdil ustne očetove trditve in so se zapisi v Primorskem slovenskem biografskem leksikonu pokazali kot zmotni, Janez Mercina, oče Franca Ksav. Mercina in ded zvonoslovca Ivana, ni prišel s Planine, kot je tam zapisano, ampak je bil rojen na Gočah kot zakoniti sin Lovrenca Mercine.

(Obstaja pa velika verjetnost, da je tam nekaj časa služboval, saj mi je o tem pripovedoval tudi oče.) Lovrenc Mercina je bil torej oče obeh sinov, Franca kot Janeza, po katerih se je priimek in s tem rod nadaljeval.

Zanimivo je, da se nekateri podatki iz matičnih knjig tako rekoč »sami razložijo« šele kasneje, ko jih kolikor toliko obvladaš. To bi moralo biti poznano že pokojnemu župniku Robertu, saj je v družinski knjigi ob Janezu Mercini, to je dedu zvonoslovca Ivana, pripis, da je prišel na št. 42 (to je današnja Mežnarjeva hiša, na kateri je pravilno postavljena spominska tabla zvonoslovcu Ivanu) iz št. 59 (nazadnje Lahove hiše, ki se je v sedemdesetih letih porušila), to pa je bila v začetku 19. stoletja hišna št. naše veje.

Raziskoval sem naprej, saj me je zanimalo, ali je bil Lovrenc tisti, ki je nekje z Dolenjske prišel na Goče, ali pa je bil tudi on rojen na Gočah. To mi je vzelo ogromno časa, saj nisem imel datuma njegovega rojstva, pa tudi hišne številke mi niso pomagale, ker jih takrat sploh ni bilo. S patentom iz leta 1770 jih je uzakonila cesarica Marija Terezija in šele od takrat šele so se pojavile v matičnih knjigah.

Po dolgem brskanju mi je le uspelo najti datum njegovega rojstva, to je 10. avgust 1735, kot njegova starša pa sta vpisana oče Bolfgang Mercina in mati Marina.

Prvi zapis o priimku Mercina, ki sem ga zasledil v rojstnih knjigah, je 17. april 1728, ko se je Bolfangu Mercina in njegovi ženi Marini rodila hči Ana.



Nekdanja hišna št. 42, v kateri se je rodil tudi zvonoslovec Ivan Mercina.

O Bolgangu Mercini nisem našel rojstnih podatkov, temveč samo datum njegove smrti, 20. maja 1775, ko naj bi umrl star 75 let, 4 mesece in 6 dni. Nista pa vpisana ne mati ne oče kot pri ostalih pokojnikih. Niti nisem našel nobenega zapisa, od kod je prišel na Goče.

Bolfgang je imel seveda več otrok, ne samo dva, ampak rod se je nadaljeval le po Lovrencu. Zanimivo je še to, da se je pri hiši po domače reklo pri Bolfovih, česar se seveda spomnijo le najstarejši Gočani, ni pa do sedaj nobeden znal pojasniti izvora tega poimenovanja.

Kolikor mi je do sedaj poznano, je najstarejša matična rojstna knjiga na Gočah iz leta 1656, kot prvi pa je 17. marca vpisan Josephus sin Mathhia Furlan.

Torej še vedno ne vem, od kot smo prišli Mercinovi na Goče. Čaka me še veliko dela.

Viri:

- župnijski arhiv Goče

- ustno izročilo očeta Bernarda Mercine

Marjan Mercina

SPOMINI

Pismi mojega brata Cveta Lavrenčiča iz leta 1942

Doma hranim številna pisma, ki jih je pisal domov v Vipavo moj brat Cveto Lavrenčič kot vojak 2. svetovne vojne, ki ga je italijanska država poslala v Rusijo, kjer je 26. 8. 1942 padel in bil pokopan v Bagmutkinu. Njegova zgodba je bila objavljena v 107. številki Vipavskega glasa.

Med potjo na rusko fronto se je vlak z vojaki ustavil za osem dni na Dunaju. Od tu je pisal domov zanimivo pismo, v katerem sporoča svoje navdušenje nad prekrasnim mestom Dunaj, ki je bilo prestolnica avstro-ogrske države in se je z njim prvič srečal. Prepis je v originalu. Pismo je označeno z žigom in številko 39. Takole piše:

Dragi starši!

Dunaj 4. 2. 1942

V začetku te moje pisave, vas hočem prav lepo in srčno pozdravit.

Gotovo ste dobili dopisnico v kateri sem vam sporočil, da smo srečno prispeli do Dunaja, naznanjam vam da tukaj že stojimo štiri dni, in kot kaže bomo še, vožnjo smo imeli prav lušno, vagoni so dobro zakurjeni, za jest imam kolikor hočem, ker imamo za kuharja enega fanterista slovenca z Senaborja, in če kaj ostane prišpara zame.

Dragi starši! Še od daleč si nisem mislil da so tevi kraji tako lepi, posebno pa še Dunaj. Vozili smo se skozi Filah, Blumav, Samarinh, prav gotovo ste se tudi vi tata vozil po teh krajih kjer sem vas slišal večkrat imenovat, prav zanimivo je tudi da po vsej poti smo dobili slovence, posebno pa še tukaj na Duneju. Jast sem bil že dvakrat v mestu, tako veselega in lušnega mesta nisem še videl, in pa tako vljudnega ljudstva, že prvi dan smo šli pet pivo, skupaj z enimi Dunajčani, ki znajo dobro slovensko, pili smo iz takih kozarcu da sem mogel držati z obema rokama, kjer je tatu dobro znan Dunaj, moram povedat, da sem bil že pri tistem velikem kolesu, ko se vidi celi Dunaj, in pa tam kjer vozi tramvaj čez mesto, danes mislim, da bom šel še v mestu.

V Filah (Willach) sem dobil enega železničarja iz Goč, rekel mi je da je Kodretov, njegovega brata poznam tudi jast dobro gotovo tudi vi tata poznate tisto družino, ko jim je lani umrl oče in mati, prosil me je da dajte vi kaj pozvedet kako je kaj doma, kjer on ne dobi nič pošte od doma, potem pa pište meni, da mu bom jast pisal. Za sedaj končam to mojo revno pisavo z upanjem da vas dobi pri zdravju in veselje.

Še enkrat vas pozdravlja vaš sin in brat

Cveto

Oprostite slabi pisavi ker pišem na vlaku.

Ne treba skrbet zame.

Bog vas živi.

Ob robu prve strani pa sledi še zapis: *Naslov imate na dopisnici*

Naslednje pismo je napisal v Krakovu. Tudi tu še vedno opisuje svoje navdušenje nad Dunajem:

Dragi starši!

Krakovo 9. 2. 1942

V začetku te moje pisave vas hočem prav lepo, in srčno pozdravit, iz teh daljnih kraju.

Jas upam, da pismo katero sem vam pisal iz Dunaja, da ste ga dobili, pisal sem vam da na Dunaju ostanemo dvajset dni, ampak bili smo samo osem dni. Sedaj vam pa hočem nekoliko opisat moje življenje na Dunaju, katero je prav zanimivo.

Šestega februarja zjutraj, sem obiskal Grad Shonbrun, (gotovo ste slišali večkrat o njem) grad v katerem je preživel svoje življenje Franc Jožef Cesar Avstrij, in veliko odličnih drugih oseb, kakor na primer Napoleon, Marija Teresija, itd.

V gradu je prava krasota, če se misli da v gradu je tisoč sob, in da samo ena je stala milion zlatih fiorinu, to bi bilo sto milionu naših lir.

Žali Bog da mi ni bilo mogoče obiskati vse sobe, vsaj kakih štiristo nisem videl, to so bolj glavne in zanimive, videl sem sobo v kateri se je Franc Jožef rodil in umrl in sicer še posteljo, potem sobo, v kateri je Marija Teresija spala, njeno sprejemno sobo, omeniti moram tudi da Marija Terezija je imela 16 otrok, in sicer 13 punc, tri fante.

Potem soba v kateri je Hasburška družina zadno noč preživela pred izgnanstvom. Videl sem še veliko druge umetnosti, pa mi ni mogoče popisati.

Ogledal sem se tudi strašne vrtove in place okoli grada. Potem sem šel na drugi konec mesta, obiskati palačo v kateri je imel Franc Jožef tron, to je taka palača da človek dokler ne vidi ne verjame, obiskal sem občinsko hišo, v njej je 30.000 ječ, 1500 uslužbencev, potem je ena soba, katera je 70 m dolga 20 široka in 19 visoka, da je tako krasno izdelana da sploh ni mogoče opisati, v njej je 12.000 luči (žarne.)

Dragi starši! Tako videste sem že nekaj videl, edino to mi je težko da mi ni bilo mogoče obiskati cerkev S.Štefana, ampak mimo sem šel. Še to vam moram povedati da vsaki večer smo se zbrali v eni gostilni vsi Slovenci, kar nas je na vlaku, potem so prišle tri dekleta slovenke, pa enih šest fantov in mož, vsi Slovenci, to smo prepevali da je bilo nekaj lušnega, eden bogat Dunajčen je pa plačaval za pivo, samo da smo prepevali.

Naznanjam vam da sedaj se dobim na Poljskem.

Ker mi prostor ne dopušča, končam to mojo pisavo.

Torej spemite naj lepše pozdrave od vašega sina in brata Cvetota.

Bog daj da bi se še videli.

Ob robu strani še zapiše: V kratkim vam pišem še kaj.

Ti dve pismi sem izbrala za objavo od mnogih bratovih pisem, ki jih hranim doma in jih je pošiljal iz Rusije. Pisal je v slovenskem jeziku, čeprav ni imel niti ure pouka v slovenščini. V družini smo se slovenščine naučili doma, v šoli pa so nas učili samo italijansko.

Ana Lavrenčič, sestra

Spomin na 2. svetovno vojno

V mojem spominu je pred mano panorama Vipavske doline, obsijane s soncem. Bila je nedelja, nebo brez oblaka z velikim rumenim soncem in bila je tišina brez ptičjega petja in niti najmanjše sapice. Naše življenje pa prav na ta čudovit dan ni bilo lepo; bilo je polno nelagodja in strahu. Bili smo sredi vojne vihre.

To lepo nedeljsko dopoldne sva se s tatom napotila na obisk v Podnanos k sorodnikom. Staremu očetu sva nesla nov črn klobuk. Od doma sva šla zgodaj, ker sva nameravala iti k deseti maši. V Vipavi so bili Nemci. Na drugem koncu Vipave, danes Vojkova ulica, kjer se odcepi pot na Gradišče, je bila straža. Morali smo pokazati dokumente in povedati, kam gremo in zakaj.

Prišla sva na Vetrno polje. Sonce je sijalo, obdajala naju je tišina, nikjer človeka. Odmevali so samo najini koraki. Čez cesto so bili napisi z velikimi belimi črkami: SMRT FAŠIZMU – SVOBODO NARODU!

ŽIVELI PARTIZANI! In podobno. Kar naenkrat sva opazila, da za nami kolesari skupina Nemcev. Tata mi je dejal, naj greva enakomerno naprej in naj ne berem napisov in naj gledam naravnost naprej. Danes si mislim, kako se je počutil moj oče; še zdaj me kar stisne pri srcu. Nemci so prikolesarili do naju in mimo naju. Nenadoma so se ustavili in z daljnogledom gledali proti pobočju Nanosa. Tata mi je rekel, da naj upočasnim korak. Ko sva jih skoraj dohitela, so se odpeljali. Midva nisva šla v Podnanos; zavila sva v vas Poreče. Tam so ljudje vsi prestrašeni nekaj skrivali. V moji otroški domišljiji je bilo to zlato. Tata je imel že svoj načrt. Namesto v Podnanos sva odšla nazaj domov in to ne po cesti, ampak po pobočju Nanosa po kozjih stezah, ki jih je moj oče dobro poznal. Toda moral je zavarovati najino izginotje, če bi Nemci slučajno povpraševali po naju. Z nekim kmetom se je zmenil, da bo rekel, da je mene pripeljal v službo k njim in da se nismo sporazumeli glede plačila.

Pot domov je bila dolga, morala sva paziti, da naju ne bi kdo videl s ceste. Spominjam se, da sva prišla do cerkve sv. Ahaca in tako srečno prišla domov.

Nemci so v Podnanosu obkolili cerkev, izbrali moške, sposobne za delo ter jih odpeljali v Nemčijo kot delovno silo. Prav gotovo bi bil med njimi tudi moj oče, če bi bolj zgodaj odšla od doma. Božja previdnost in sreča sta nama stala ob strani.

Valentina Kogoj, Budanje

PREDSTAVLJAMO VAM

Edko Ferjančič

1898–1957

Ob 100 letnici 1. svetovne vojne smo se med drugimi spomnili tudi vojaka domačina Edkota Ferjančiča, duhovnika, velikega domoljuba in intelektualca, ki je preživel 1. in 2. svetovno vojno in bil v svojem življenju



Duhovnik Edko Ferjančič s prvoobhajanci v Šlovrencu leta 1940

preizkušen kot duhovnik, zavedni Slovenec in Primorski intelektualec. Ker je bil preveč »slovenski«, so ga preganjale fašistične oblasti, ker je bil preveč »posveten«, pa se je zameril cerkvenim, kar mu po mnogih letih še niso odpustili. Med vojno in po njej je sam izjavljal, da hoče biti kot duhovnik zvest svojemu škofu in katoliški Cerkvi, kot Slovenec pa svojemu ljudstvu – resničen ljudski duhovnik.

Gospod Ferjančič je bil rojen v Vipavi 14. 3. 1898 očetu Jožetu Ferjančiču iz Vipave in Mariji Kodolja iz Dupelj. Osnovno šolo je obiskoval v Vipavi, srednjo klasično gimnazijo pa v Št. Vidu nad Ljubljano. Kot sedmošolec je bil vpoklican

v 1. svetovno vojno v Admont, Rottenman, na soško fronto in opravil oficirsko šolo v Lipnici (Gradec). Po vojni je vstopil v Goriško bogoslovje in pel novo mašo v Vipavi 6. 8. 1922. Novomašni pridigar mu je bil sošolec duhovnik Franc Krapež z Otlice. Gospod Radoslav Silvester pa mu je ob tej priliki napisal Sonet v veseli spomin nove svete maše. Gospod Edko je kot duhovnik služboval v Solkanu, Bukovem, Tolminu, Štjaku, Šlovrencu v Brdih in prišel leta 1944 v Kojsko, kjer se je 19. 9. 1957 smrtno ponesrečil, ko je krasil cerkev ob pripravi na sv. birmo.



Edko v Šlovrencu v Brdih med briškimi duhovniki med II. svetovno vojno, stoji prvi levo.



Dijaki Škofjske gimnazije v Šentvidu nad Ljubljano leta 1914, med njimi sedi Edko v prvi vrsti skrajno levo. Kartolino je pisal "blagorodni gdč. M. Schlebnig, c.k.uradnici, poštarici itd. Vipava 27.6.1914." Počitnice so pred vrati. Upam, da pridem v soboto domov, ako Bog da. Tile bodo prestopili naslednje leto v višjo gimnazijo. Mislim, da mene ne bo težko dobiti. Srčne pozdrave, hvaležni E.

Strašno ga je takrat pretresla vest, da so Nemci 22. 5. 1944 v Šlovrencu in Gradnem pobili in vrgli v plamen zažganih hiš 21 oseb in požgali 45 hiš. Ko je nadškof Margotti 30. oktobra 1944 prepovedal, da bi duhovniki vršili službe političnega, civilnega in upravnega značaja, je odstopil s funkcije predsednika Okrajnega NOO. Po zasebnem pogovoru s škofom je smel neuradno sodelovati z OF »na verski in ne na politični ravni«. Kasneje je sprejel mesto verskega referenta pri

Pod fašistično oblastjo je bil preganjan kot vsi takrat zavedni duhovniki. Poleg dušnega pastirstva je vodil pevske zборе in čitalnice. V Štjaku so ga preganjali fašisti, ga pretepli in mu uradno spremenili priimek v Feriani.

Ob prihodu v Brda se je šel poklonit fašistu D'Ottomiju na Dobrovem in se udeležil manifestacije, ko je prišel Mussolini v Gorico. To so mu Brici zamerili. Toda svoje pravo prepričanje je pokazal v začetku leta 1943, ko je z ilegalnim imenom Taras začel prizadevno sodelovati z Osvobodilno fronto in bil jeseni izvoljen najprej za tajnika in nato za predsednika Okrajnega narodnoosvobodilnega odbora.

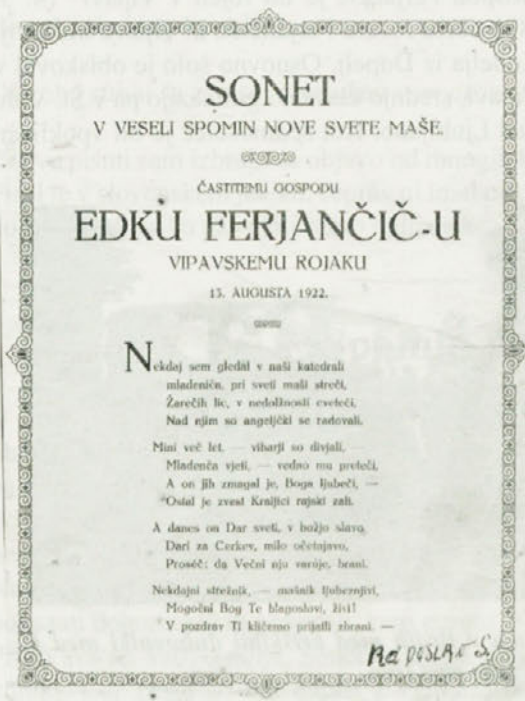


Nova maša leta 1922. V prvi vrsti Mici Schlebnik, sestra Francka, oče Jože, dekan Lavrič, Radoslav Silvester z brado, Petrič Roza, Hribove, Franc Premrl, duhovnik iz Vrhpolja.

Pokrajinskem narodnoosvobodilnem odboru predsedstva OF za Zapadno primorsko okrožje. Pri tem pa je postavil pogoje, da ostane kot župnik v Kojskem.

Med vojno je gospod Ferjančič pogosto reševal svoje vernike in njihovo premoženje ob nemških vdorih, prav tako je zagovarjal sobrate in nadškofa Margottija pred vodstvom OF. Za nadškofa se je krepko postavil v letih 1945–1947, ko ga je časopisje hudo napadalo.

Takoj po vojni (1946) sta z gospodom Antonom Bajtom osnovala primorski pokrajinski Odbor duhovnikov OF, prvi v Sloveniji. Na duhovniških volitvah v odbor (1948) je bil izvoljen Anton Bajt za predsednika, Ferjančič pa za tajnika. Kmalu za tem so se osnovali po Sloveniji podobni pokrajinski odbori, povezani v Sekretariat pri IOOF v Ljubljani in začeli izdajati Bilten. Iz Sekretariata se je septembra 1949 razvilo stanovsko Ciril-Metodijsko društvo





Edko Ferjančič - vojak v 1. svetovni vojni

(CMD). Ferjančič je sprejel mesto tajnika CMD za Slovensko primorje. Ker pa je CMD nastalo brez privolitve cerkvene oblasti in je hotelo zastopati vso slovensko duhovščino brez višjega cerkvenega pooblastila, je zabredlo v težave z uradno Cerkvijo. Bilten je bil prepovedan, nekdanji društveni voditelji izobčeni.

Leta 1947 je nadškof izrekel Ferjančiču ukor, ker se ni držal predpisov glede tiska in ker je nastopal kot govornik na mitingih. Ne le v krvavi vojni, temveč tudi po njej, je Ferjančič trdo stal na strani svojega naroda. 28. 3. 1946 je v župnišću v Kojskem pogostil medzavezniško komisijo, ki je zaradi razmejitve pregledovala Brda, in ji obrazložil zahteve briškega prebivalstva. Tudi z njegovo pomočjo so dosegli, da so se Brda pretežni meri dokončno priključila matični domovini.

Poleg svojega poslanstva je zapustil tudi nekaj spisov: Briški koloni (Soča, 1947), Tabor ob jezeru (Soča, 1947), Zgodovinski zapis o Sv. Križu nad Kojskim, Nekaj zgodovinskih podatkov župnij Kojsko (rokopis), Znanstveno razpravo Sv. Križ nad Kojskim (tipkopis) in še nekaj krajših zapisov.

Vsi, ki so župnika Edka Ferjančiča poznali, vedo povedati, da je bil izjemen človek: široko izobražen, vendar preprost. Ljudem na vasi je vedel svetovati v marsičem, tudi v zdravilstvu. Med nemško okupacijo je reševal človeška življenja in imetje ljudi, saj je odlično obvladal nemščino. Po letu 1947 se je povsem umaknil v duhovno življenje.

Ob njegovi stoletnici rojstva je bilo organizirano veliko srečanje v Kojskem. Sklep o tem je bil sprejet na Odboru Briško-beneškega odreda in Operativnega štaba za zapadno Primorsko na seji dne 19. 5. 1998 v Novi Gorici. Poudarek srečanja naj bi bil na vlogi primorskih duhovnikov med NOB, še posebno tistih posameznikov, ki so imeli vidno vlogo v Osvobodilni fronti. Po predlogu odbora Skupnosti aktivistov OF zapadno primorskega okrožja je bil sprejet tudi sklep,

da se v Kojskem postavi spominska plošča duhovniku Edvardu Ferjančiču - Tarasu. Poleg tega bi izrekli posebno zahvalo vsem briškim rodoljubom, ki so med vojno sprejeli internirance iz Gonarsa ter druge povratnike in jim pomagali. Imenovan je bil pripravljalni odbor, kjer je bilo določeno, naj bi se spominska plošča duhovniku Edkotu Ferjančiču vzdala na pročelje župnišča v Kojskem, kjer je gospod Edko tudi bival med letoma 1944 in 1957. Odbor je o tem obvestil koprsko škofijo in prosil za dovoljenje,

ki pa je bilo odklonilno. Zato so ploščo namestili na pročelje zdravstvenega doma v Kojskem in jo slovesno odprli 10. oktobra 1998. Ob odkritju plošče tudi ni bil prisoten noben predstavnik Cerkve. Ljudje v Brdih pa so mu ob tej priliki izkazali veliko pozornost, saj je na spominsko slovesnost prišlo 3000 ljudi.

Vaščani Kojskega so povedali, da o Edkotu Ferjančiču ni slišati slabe besede. »Takah je bilo malo, zdaj pa jih ni več,« zato so tudi mnjenja, da si zasluži obeležje na »faružu«, kjer se je družil z njimi, kjer jih je tolažil, bodril, zdravil



Edkov pogreb leta 1957 v Kojskem, ob govorniku stoji dekan Ignacij Breitenberger.



Cerkev v Kojskem



Spominska plošča na pročelju zdravstvenega doma v Kojskem



Milena Beguš - govor ob odprtju spominske plošče

in se veselil. Ne razumejo, zakaj ga uradna Cerkev odklanja, zakaj se ni nihče od duhovščine, niti tedanji kojščanski župnik, udeležil slovesnosti ob postavitvi plošče. Škoda, da je bila ta prilika sprave brata z bratom, zamujena. Podobno usodo je po vojni doživelo še nekaj primorskih čedrmacev.

On sam pa se je v svojem testamentu že spravil, kjer naj bi zapisal: »Odpuščam vsem tistim, ki so me kdaj hote ali nehote jezili oziroma užalili, obenem pa prosim tudi jaz odpuščanja vse tiste, ki sem jih mogoče kdaj užalil.«

»Njegova roka sprave očitno ni našla dlani sobrata, ki bi si upal blagosloviti spominsko obeležje srčno dobremu duhovniku in plemenitemu borcu za svobodo svojega naroda,« je zapisala Milena Beguš v drobni knjižici Zborovanje v Kojskem, 10. 10. 1998, Ob stoletnici rojstva župnika Ferjančiča.

Viri:

1. R. K., geslo Edko Ferjančič (Edvard), v Primorski slovenski biografski leksikon, 4. snopič, Goriška Mohorjeva družba, Gorica, ponatis 1994, str. 356 in 357.
2. Zborovanje v Kojskem, 10. 10. 199, Ob stoletnici župnika Ferjančiča Ljubljana, 1999, zbrala in uredila Milena Beguš.
3. Družinski arhiv Ferjančičevih, Vipava.

Magda Rodman

IZ NAŠE KS

Iz dela KS Vipava

Člani sveta so sklenili, da se opravijo naslednja dela:

Naselje VIPAVA

1. Prizadevamo si, da bi uredili osvetlitev pešpoti ob regionalni cesti R2-444, odsek 1473 Vipava–Ajdovalje, kar je v praksi odsek od Lekarne do mostu čez reko Vipavo. Po tej poti hodijo otroci v šolo, uporabljajo pa jo tudi krajani tega dela Vipave. Projektna dokumentacija je izdelana. Pridobili smo tudi soglasje Direkcije Republike Slovenije za ceste in Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije, saj je lipov drevored spomeniško zaščiten. Na Produ smo financirali postavitve robnikov ob cesti v dolžini 120 metrov.

2. Ker je pot čez most pri Podfarovžu v slabem stanju in je neprimerna za dostop invalidov, smo sklenili, da se to sanira. Večina turistov obišče izvira reke Vipave Podskalo in Podfarovž prav po tej poti in nam sedanji zgled ni prav v ponos. Sanacijo bomo financirali v celoti z denarjem KS. Tudi tu je napravljena že projektna dokumentacija in so pridobljena vsa dovoljenja spomeniškega varstva.

3. Skupaj z občino Vipava pa nameravamo urediti tržnico za občinsko stavbo v Vipavi. Pripravljen imamo tudi projekt za nadstrešek in obnovo tržnice z vsemi potrebnimi soglasji. Trenutno izbiramo še ponudnike izvajalcev del.
4. Za ureditev prehoda čez regionalno cesto Na Produ so potekala trda pogajanja z Direkcijo Republike Slovenije za ceste, ki so se uspešno zaključila tako, da se bo napravilo osvetljen prehod za pešce. Spomeniško varstvo pa je dalo pristanek za posek petih lip z utemeljitvijo, da je varnost ljudi važnejša od lip.
5. Še vedno delamo na projektu nove mrliške vežice v podaljšku pokopališča in urejamo dokumentacijo za stavbno in služnostno pravico.
6. Izvedena so bila še dela na Kosovelovi ulici, ker je del zemljišča plazil na cesto in je bilo treba postaviti robnike.

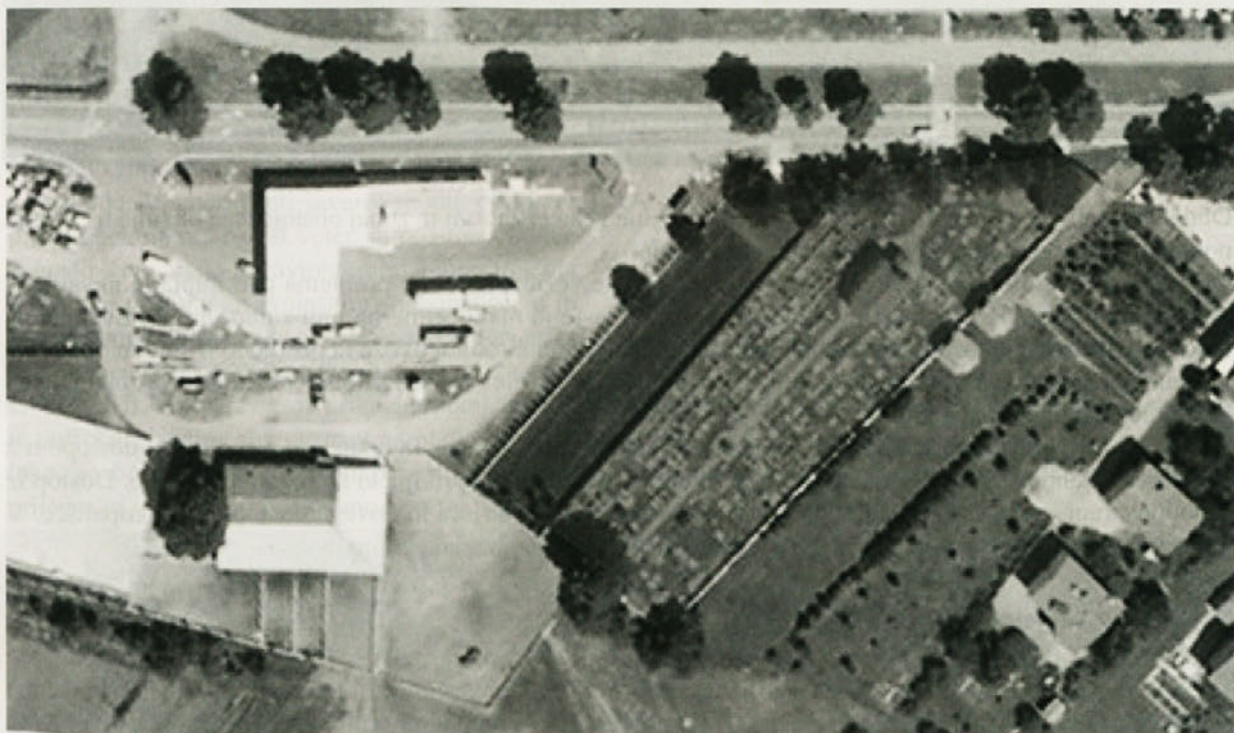
Naselje ZEMONO:

1. Na Zemonu smo postavili leseno oglasno desko in električni drog za javno razsvetljavo. Čez melioracijski jarek pred vasjo je bila obnovljena železna ograja, ki je bila zvita in potrebna obnove. Vsa zemeljska dela z izkopi so prostovoljno opravili krajani Zemona.
2. Zaradi razširitve ceste, ki pelje skozi vas, je bil zgrajen kamniti obcestni zid. S tem je prometna pretočnost boljša in lepše urejena. Za odlično opravljeno delo se vaščani Zemona zahvaljujemo gospodom cestnemu inšpektorju Jožetu Lemutu, Božu Lavrenčiču z oddelka za okolje in prostor ter seveda županu občine Vipava mag. Ivanu Princesu, ki je zagotovil finančna sredstva. Izvajalec del je bila firma Elite Nagode iz Žapuz, s katero smo bili zelo zadovoljni. V dogovoru z občino Vipava smo ob tej priliki položili cevi za optični kabel pod asfalt, da se ga kasneje ne bi več rušilo.

*Milan Poljšak,
predsednik KS Vipava*

Poslovilna vežica Vipava

Obstoječe stanje



Pokopališče v Vipavi leži neposredno ob državni regionalni cesti Ajdovščina–Vipava. Glavni vhod na pokopališče je neposredno iz območja državne ceste na severni strani. Na notranji strani se na obzidje pokopališča, v skrajnem vzhodnem vogalu, pripenja obstoječa poslovilna vežica, ki je dotrajana in premajhna za potrebe današnjega pokopališča.

Siceršnja zasnova pokopališča je vzdolžne trapezne oblike, z razmerjem stranic približno 1 : 3, orientacija JV–SZ. Pokopališče je izrazito osno zasnovano. Os v omenjeni smeri se začne na SV, z glavnim vhodom, nadaljuje s kapelo na sredini, nato z vertikalnim spomenikom (znamenjem) in poteka do konca, kjer se slepo zaključi na JZ, pred obzidjem.

Neposredno ob daljši stranici na SZ se med cesto in pokopališčem nahaja spomeniško zaščiteno vojaško pokopališče. Zahodno se vzdolž državne ceste nahaja bencinska črpalka, vzhodno je ožje območje kmetijskih površin, kmetijske površine se nadaljujejo še južno in jugozahodno od pokopališča.

Obstoječe pokopališče ne razpolaga z lastnim parkiriščem. Dostop neposredno iz državne ceste je nevaren.

Cilji

Cilj tega idejnega osnutka je preveritev in izbor optimalne rešitve za novo poslovilno vežico, ureditev žarnega pokopališča in predvideti prostor za posip pepela. Zaželeno je tudi ureditev parkirišča in primerne dostopa na pokopališče.

Variantne rešitve



Obdelane so bile opcije razširitve obstoječe poslovilne vežice, znotraj in zunaj obstoječega obzidja ter širitev pokopališča in izgradnja nove vežice na jugozahodu.

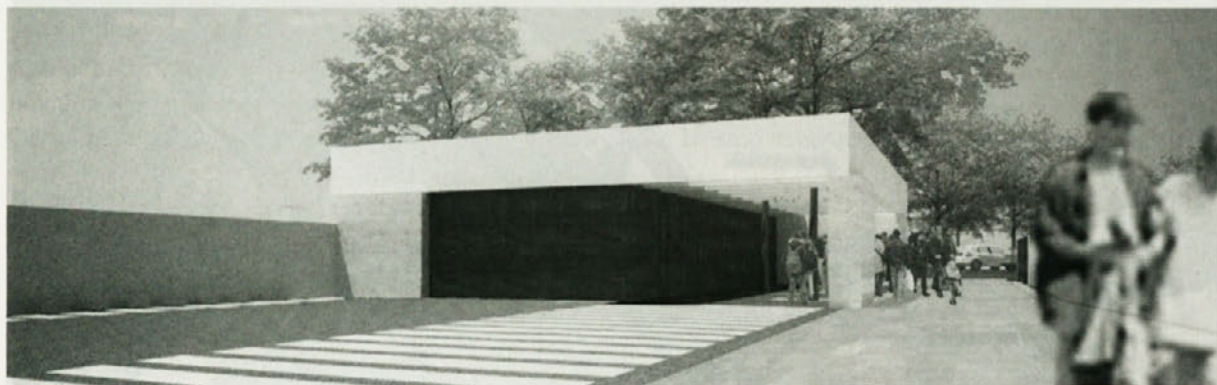
Opcija razširitve ali rekonstrukcije obstoječe poslovilne vežice ne rešuje problema parkiranja in nevarnega dostopa na pokopališče. Umestitev poleg regionalne ceste je manj primerna tudi zaradi hrupa. Eventualna ureditev parkirišča jugozahodno od pokopališča je manj ugodna zaradi uvoza neposredno iz regionalne ceste in neugodnega odziva s strani lastnikov teh zemljišč. Razširitev vežice znotraj obzidja je problematična zaradi neposredne bližine grobov.

Opcija razširitve pokopališča proti jugozahodu je razmeroma ugodna. Ta rešitev je izvedljiva z dostopom z vzhodne ali zahodne strani. V obeh primerih se uporabijo obstoječi priključki na regionalno cesto. Dostop iz zahodne strani je krajši in ponuja dobre pogoje za ureditev parkirišča in novega dostopa na pokopališče. V tem idejnem osnutku je obdelana slednja variantna rešitev, ki je izbrana kot najboljša.

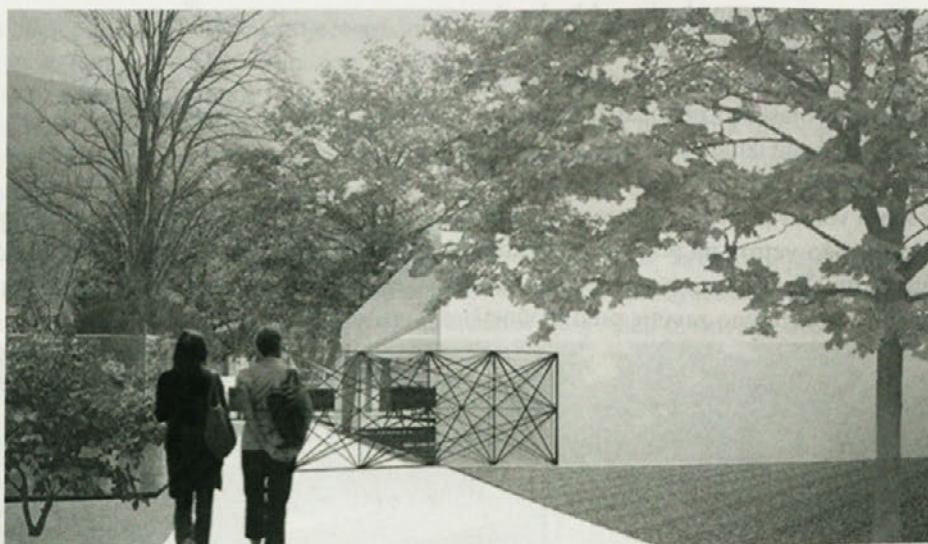
Prostorska umestitev

Zemljišče parc. št. 1960/18, ki se nahaja južno od obstoječe bencinske črpalke in zahodno od obstoječega pokopališča, je dostopno preko skupnega uvoza in izvoza z regionalne ceste na bencinsko črpalko. V ta namen ima tudi urejeno služnost. Osnutek predvideva odkup zemljišča severno od obstoječega objekta na tej parceli in ureditev parkirišča. S tega parkirišča se uredi nov glavni dostop na pokopališče. Pokopališče se razširi v smeri proti jugozahodu, in sicer za v razdalji do 20 m in po celotni širini obstoječega in vojaškega pokopališča skupaj. Na tem prostoru se uredi nova poslovilna vežica, prostor za posip pepela in žarno pokopališče.

Drugi zelo pomemben element predlaganega osnutka je povezava odprtega in zaprtega prostora ter razmeroma velik nadstrešek, ki nudi zaščito morebitnim obredom tudi v primeru neugodnega vremena. Razširjeni del pokopališča predvideva različne mikro ambiente za zadrževanje, razmislek ali srečanje. Pred samim vhodom



se tlakovana površina nekoliko razširi, kar predstavlja prvi mikro trg v tem prostoru. Takoj za vhodom se nam ponuja prostoren pokrit del pred poslovilnimi vežicami, ki se nadaljuje v pol tlakovano površino v travi, ki na subtilen način ločuje travnik za posip pepela od tlakovane površine. Razširitev pokopališča se na vzhodu zaključi s parkovno oblikovanim prostorom za žarnimi grobovi. Žarni grobovi so umeščeni v zelenje.



Celotna arhitekturna zasnova razširitve pokopališča sledi želji po demistificiranju smrti in iskanju preproste komunikacije s tisti, ki so, in tistimi, ki nekoč bomo za vedno odšli. Izbrani so preprosti, trajni in cenovno dostopni materiali, nevtralnih barv, prostor je obogaten z zelenjem in oblikovan tako, da obiskovalcu nudi zavetje tako pred vetrom kot tudi pred dežjem ali premočnim soncem.

Objekt poslovilne vežice vsebuje dva prostora za pokojnika, ob vsakem je lastna čajna kuhinja in notranji atrij, ki nudi vso intimnost pred drugimi obiskovalci pokopališča in odpira pogled daleč v naravo. Objekt vsebuje tudi dvojce sanitarij (M in Ž), primerne tudi za hendikepirane osebe.

Pripravila:

Rebeka Bučinel, u.d.i.a., ARB d.o.o. / www.arb.si

VSE AVTORSKE PRAVICE PRIDRŽANE!

IZ NAŠE OBČINE

Ob vipavskem občinskem prazniku

Ob vipavskem občinskem prazniku je bila v Lanthierijevem dvorcu slavnostna seja Občinskega sveta Vipava. Slavnostni govornik je bil rektor Univerze v Novi Gorici, prof. dr. **Danilo Zavrtanik**. V kulturnem programu so sodelovali **Klapa Planta** iz Vipave in **Aneta Gregorič** z Glasbene šole Vinka Vodopivca iz Ajdovščine. Zbrane je nagovoril tudi vipavski župan **Ivan Princes**:

Cenjene gostje, spoštovani gostje, lepo pozdravljeni vsi navzoči, občanke, občani, gospa poslanka Eva Irgl, državni svetnik g. Tomaž Horvat, župani sosednjih občin, dragi vsi vabljeni, ki ste si vzeli čas, da skupaj svečano obeležimo praznik občine Vipava.

V današnjem času bi lahko skorajda verjeli trditvi: »Če te ni na internetu, te sploh ni!«

Ja, živimo v dobi hitrih informacij, vse mora biti nemudoma, vse se mora doseči takoj. Po drugi strani pa je spet res tudi to, kar je nekdo hudomušno zapisal na enem izmed socialnih omrežij, ko je dejal, da ima na Facebooku tisoč prijateljev, ko pa ima za pospraviti drva, pa ni nikogar blizu.

Kaj bo torej držalo? Kdo je prijatelj, kdo samo znanec, kdo pa ni nič od tega, ko ga potrebuješ? To se lahko vprašamo, še posebej letos, ko je leto številnih volitev: evropskih, državnoborskih in lokalnih. Kaj torej obljubimo v času »predvolilnega golaža« in kaj lahko potem res udejanjimo? Ali besedo držimo ali jo pojemo? V občini Vipava se držimo načela, da ne dajemo praznih obljub. Ljudem preprosto povemo: kolikor bo denarja, toliko bo muzike. Drži, da si tako nakopljemo zamero kakšne ulice, vasi, a smo vsaj resnicoljubni. V iztekaajočem mandatu sedanje sestave občinskega sveta oziroma vodstva občine imamo v odprtem teku dve ogromni investiciji – proračunsko zelo zahtevno drugo fazo obnove Dvorca Lanthieri ter izgradnjo kanalizacije in čistilne naprave, ki bo služila večjemu delu našega območja. Zaradi navedenega mora potrpeti in zdržati marsikateri dotrajani pločnik ali vaški podporni zid.

Vem, da je težko razumeti. Občani želijo lučke za novo leto, sprehajalne poti, dogodke in odmeve. Samo bodimo realni! Tako kot občani ravnate v svojem lastnem gospodinjstvu, tako mora »gospodinjiti« tudi občina. Zastaviti si moramo prednostne cilje in naloge v okviru razpoložljivih finančnih sredstev. Obenem moramo slediti zahtevam evropskih direktiv in domači zakonodaji, številnim pravilnikom in uredbam.

Mogoče v novoletnem času nismo razobesili svetlobnega kiča, smo pa zato s celovito obnovo javne razsvetljave med prvimi v državi zagotovili prihranke električne energije, obenem pa zadostili tudi ekološkim zahtevam po »temnem nebu«, z izgradnjo kanalizacije in čistilne naprave pa bomo imeli čisto okolje.

Vsi radi pijemo čisto vodo, a iz »pipe« ne priteče kar samo od sebe. Potrebne so investicije. Posameznika večinoma zanima samo, ali se je na položnici kaj dvignila cena. Ne smemo gledati tako ozko. Življenjski standard namreč nekaj stane – stane nas tudi doma. Če ima npr. vsak otrok mobilni telefon, da ga imamo na doseg, smo pripravljeni plačati par evrov na mesec, ker je pač naš otrok in to mora imeti. Tako glejte tudi širše – blaginja, čisto okolje, odvoz smeti, vse, kar smo vajeni, nekaj stane. Tako je po Sloveniji in tako je po svetu.

Ne živimo v najbolj rožnatih časih, vendar razlogov za obup ni.

Če bomo med seboj prijatelji in ne samo znanci, si lahko med seboj pomagamo, ne samo obljublamo.

Ko bo potrebno jeseni pospraviti drva, se bo res kdo znašel na našem dvorišču.

Mi v vipavski občini imamo čisto vest, v teku mandata ne mislimo na volilni izid, temveč na izpeljavo projektov v dobrobit ljudi.

Občinski praznik obeležujemo v spomin na dogodke ob osamosvojitvi Slovenije. Tedaj smo znali stopiti skupaj, ker smo imeli zunanjega sovražnika. Složno smo dosegli samostojnost in svobodo, ki smo ju želeli. Zakaj bi se sedaj spotikali med seboj?

Ljudje raje slišimo lepe besede kot resnične, ker resnica večkrat boli, je pa edina, ki zares osvobodi.

Na slavnostni seji so bila podeljena občinska priznanja za leto 2014.

Občinsko priznanje PLAKETA se podeli g. JOŽEFU BOVCONU, direktorju družbe ENOOP d.o.o. iz Vipave

Podjetje ENOOP d.o.o. je bilo ustanovljeno leta 1990. Obrtnik in lastnik podjetja, g. Jožef Bovcon, je pred tem delal v Kovinskem podjetju Ajdovščina, ki je prav v tistih letih šlo v stečaj. Tako kot mnogo njegovih sodelavcev se je odločil za samostojno pot.

Ker mu rutinsko delo in enostavni izdelki nikoli niso bili ravno pri srcu, se je usmeril v izdelavo zahtevnejše enološke opreme. Trenutno največ proizvaja za prehrabeno, farmacevtsko in kemično industrijo. Vsak izdelek je popolnoma prilagojen naročniku.

V podjetju je 22 zaposlenih, od tega večje število visoko izobraženega kadra. Poleg zaposlenih pa za podjetje izključno dela še okrog 20 podjetnikov.

V letu 2003 se je podjetje prijavilo na projekt Phare CBS, v okviru katerega je razvilo flotacijsko napravo za čiščenje voda, ki so jo vgradili v številna proizvodna podjetja po Evropi. Podjetje se je uspešno širilo in v letu 2014 dogradilo obstoječo halo v Vipavi.

Za uspešno vodenje podjetja, zagotavljanje dragocenih delovnih mest in svojevrstno promocijo Vipave in našega območja g. Jožefu Bovconu Občina Vipava podeljuje občinsko priznanje – plaketo.

PRIZNANJE OBČINE VIPAVA kot najvišje občinsko priznanje se ob 150. obletnici delovanja podeli LAVRIČEVI KNJIŽNICI AJDOVŠČINA

17. aprila 2014 je minilo natanko 150 let od prve »besede« v novoustanovljeni ajdovski Čitalnici (oziroma Čitavnici), ki šteje za predhodnico današnje Lavričeve knjižnice Ajdovščina. Ustanovitelj Čitalnice, enajste po vrsti na slovenskih tleh, je bil pravnik dr. Karel Lavrič, po katerem je knjižnica tudi poimenovana.

Šestdeseta leta 19. stoletja so bila v znamenju prebujenega narodnega duha Slovencev: v čas narodnega vrenja, umeščanja slovenskega jezika v javno rabo in taborov segajo tudi korenine naše knjižnice, tako v Ajdovščini kot v Vipavi. Tako se je društvo »Leseverein«, v katerem so dotlej uporabljali nemški jezik, na pobudo znanega narodnega buditelja dr. Karla Lavriča z znamenitim preobratom in s sklepom občnega zbora v decembru 1863 preimenovalo v Čitalnico. Potem ko je cesarsko-kraljevo namestništvo v Trstu potrdilo ustanovitev in pravila, so Čitalnico slovesno odprli 17. aprila 1864 s »prvo besedo« (družabna prireditve s poučnim ali zabavnim programom oziroma kulturno-zabavno srečanje). S kratkim zamikom so v februarju 1864 v Vipavi na podoben način preimenovali dotedanjo »Kazino« v »narodno čitavnico v Ipavi«, ki so jo odprli 15. avgusta 1864. Slovesnost je trajala kar dva dni.

Od leta 1959 je knjižnica delovala znotraj Vojkove delavske univerze, leta 1968, ko so bili zaposleni prvi strokovno usposobljeni delavci, je postala samostojna, 1977 je prešla pod okrilje Zavoda za kulturo, 1991 pa Zavoda za kulturo, izobraževanje in šport. Od 1. julija 2002 je znova samostojen zavod in osrednja knjižnica za občini Ajdovščina in Vipava.

Lavričeva knjižnica Ajdovščina je danes splošna knjižnica, namenjena informiranju in potrebam prebivalstva po izobraževanju, raziskovanju, kulturi, razvedrilu in druženju ter bogatenju pismenosti.

V letošnjem letu je knjižnica začela uresničevati načrt prostovoljstva, še povečala usposabljanja za iskanje gradiva v Cobissu in za uporabo računalnika, izpeljala je srečanje potujočih knjižnic Slovenije ter izvajala ostale aktivnosti, ki bogatijo kulturni prostor našega območja.

Ob 150. obletnici uspešnega delovanja Občina Vipava Lavričevi knjižnici Ajdovščina podeljuje priznanje občine Vipava kot najvišje občinsko priznanje.

Iz ŠGV

Iz dela na ŠGV Vipava

Življenje in delo na Škofjski gimnaziji Vipava že dober mesec ne potekata več po ustaljenem redu: četrtri letniki so že 20. maja zaključili pouk in ravno v teh dneh opravljajo maturo, mlajši od njih pa se trudijo, da opravijo še zadnje obveznosti pred zaključkom šolskega leta. V okviru tega smo za pridobivanje ur obveznih in izbirnih vsebin (t. i. OIV) prislunili umetnikoma Poloni Kunaver Ličen in Ladu Jakši, ki sta v projektu Nevidnost gre v vidnost združila svojo izvirno glasbo in fotografijo s poezijo Srečka Kosovela. Drugi in tretji letniki so že užili svoj del Evrope in obiskali Rim in Dunaj, prve letnike pa ekskurzija po zamejski Sloveniji še čaka. Mimo so tudi že vsa tekmovanja in prav letošnje leto je bilo za ŠGV izjemno uspešno, saj so naši dijaki na različnih državnih tekmovanjih dosegli kar 34 zlatih priznanj.



Dobitniki zlatih priznanj.

Tekmovanja, ki preverjajo različna znanja in spretnosti srednješolcev, so se v letošnjem šolskem letu začela že septembra in že prva bera je nakazovala izjemno leto. Pa ne samo izjemnega leta, ampak tudi izjemne posameznike: od 34 zlatih priznanj je dijakinja prvega letnika **Tjaša Valič** prejela kar pet zlatih priznanj, prvoletnici **Martina Lokar** in **Katarina Pegan** ter dijak tretjega letnika **Matjaž Vovk** po štiri priznanja, prvoletnika **Aljaž Bratina** in **Blaž Kosmač** ter drugoletnik **Matic Fučka** in dijakinja tretjega letnika **Tanja Peric** pa so bogatejši za dve zlati priznanji. Izjemni pa so bili letos tudi naši športniki, predvsem **Ana Čufer**, **Miha Hajna** in **Larisa Fabjan**. Za svoje uspehe bodo tako oni kot vsi ostali prejemniki tako zlatih kot tudi srebrnih priznanj posebej nagrajeni tudi na zaključni prireditvi ŠGV, 24. junija.

Po učnem načrtu vsak dijak ŠGV v štirih letih obišče tri evropske prestolnice, seznanjeni pa se tudi s koreninami slovenstva v Italiji, na Koroškem in v Porabju. Z večdnevne ekskurzije so se že vrnili drugi in tretji letniki: dijakinje in dijaki 2. c in 3. b so nam zaupali vsak po eno misel in nastal je kolaž vtisov o tem, kako so doživeli Rim oziroma Dunaj.



Drugi letniki v Rimu.



... trebuha pa le nismo pustili zunaj ... Ob dunajskem na kvadrat!

»V Rimu sem bil prvič in ne zadnjič ... bil sem presenečen nad velikostjo mesta ... izjemno zanimivo je bilo občutiti energijo Rima in njegovih ljudi ... prvi dan je bilo zabavno ... ogledi so bili zelo zanimivi in poučni ... bilo je nepozabno in vroče ... fascinantno je bilo, če si se zavedal, da se dotikaš istih sten in stopaš po istih kamnih kot Rimljani, pred tolikim časom ... malo smo se pražili, a bilo je izjemno ... bila sem zelo očarana nad Fontano di Trevi in Kolosejem ... imeli smo prelep razgled s kupole ... vozili smo se z metrojem ... ujeli Wi-Fi ... pili smo dobro kavo ... jedli odlično hrano ... in v gneči iskali slovensko zastavico, da se nismo izgubili ... preizkusili smo se tudi v znanju italijanščine ... jedli smo preveč paste in se ob

jezeru posladkali s sladoledom ... rek pravi: vse ceste vodijo v Rim ... bilo je zelo zabavno in naučili smo se veliko novega.«



Tretji letniki na Dunaju.

se družila s prijatelji in ustvarila veliko lepih spominov ... povezali smo se v okviru razreda in tudi s paralelkama ... bilo je čudovito.«

Šolsko leto 2013/14 je tako rekoč za nami. Ne samo odrasli, tudi mladi vedno bolj tožijo, da čas teče izjemno hitro, veliko hitreje kot včasih, pa naj je ta trditev še tako v nasprotju s fizikalnimi zakoni. Tudi letošnje šolsko leto je mimo nas tako rekoč odbrzelo. Zaustavilo pa se je dovoljkrat, da smo si ustvarili spomine, ki so ga, kljub utečenemu šolskemu ritmu, naredili drugačnega, posebnega in izjemnega. Izjemno pa je bilo tudi slovo šolskemu letu na zaključni prireditvi, na kateri smo se veselili uspehov, pa tudi rojstnega dne naše (še vedno) mlade države.

Dunaj pa je 3. b pustil naslednje vtise:

»Na Dunaju sem jedel dunajski zrezek ... peljal sem se s podzemno železnico ... s prijatelji smo raziskovali betonsko džunglo ... sprehajal sem se po muzejih ... videl sem veliko zajcev (op. vabila na eno od dunajskih razstav) in občutek je bil sahrstičen (op. izpeljanka od torte sacher) ... občudoval sem izredno urejeno in prijazno mesto ... na nas je žgalo vroče sonce ... večkrat smo se peljali mimo galerije Albertina, zraven katere so prodajali nudle (op. cmoke) ... povsod so bile kočije za mestne ogleda ... in javni wc za moške je bil zastoj, za razliko od ženskega ... naši aparati so polni selfijev (op. fotografije samega sebe) ... hotel je bil lepo opremljen ... imeli smo zakon šoferje in spremljevalce ... veliko sem



Na zaključni prireditvi je zapel tudi fantovski zbor.

Bojana Pižent Kompara

Iz OŠ

Zaključni dnevi dejavnosti v prvem razredu OŠ Draga Bajca Vipava

Tehniški dan v Narinu

Prvošolci iz Podnanosa, Vipave in Vrhpolja OŠ Draga Bajca Vipava smo se 9. 5. 2014 odpeljali v Narin. Tam smo na kmetiji Petrovi spoznavali kmečko življenje nekoč, orodja, kmečko črno kuhinjo in opravila. Podrobno smo spoznali, kaj vse je potrebno od zrnja pšenice do spečenega kruha. Pšenične klase smo omlatili, zrnje zmleli in iz moke je vsak zamesil in oblikoval svoj hlebček kruha, ki smo ga spekli v krušni peči. Ko smo se vračali domov, je na avtobusu dišalo po sveže pečenem kruhu. Ko smo prišli domov, smo poizkusili, kaj smo spekli. Vsi smo se strinjali, da je bil naš kruh boljši, kot tisti, ki ga kupimo v trgovini. Spoznali smo, koliko truda je potrebno za en hlebček kruha in sedaj ga še bolj cenimo.

Atletsko tekmovanje

Letos smo se prvošolci prvič udeležili šolskega atletskega tekmovanja, ki smo ga izvedli 23. 5. 2014 na stadionu v Vipavi. S svojimi vrstniki smo se pomerili v teku na 600 in 60 m ter v skoku v daljino z zaletom. Tekmovalci smo se zelo trudili za čim boljše rezultate, sošolci, ki so nas gledali, pa so nas spodbujali s športnim navijanjem. Ob zaključku tekmovanja so najboljši v posameznih disciplinah prejeli medalje, za kar smo jim čestitali. Seveda pa smo bili zmagovalci prav vsi, saj smo se vsi trudili po svojih najboljših močeh, nekateri v teku ali skoku, drugi pa v športnem navijanju.

Pohod do sv. Miklava

Učenci 1. a in 1. b smo se 6. 6. 2014 odpravili na pohod do sv. Miklava. Med nami je bilo kar nekaj učencev, ki tam še niso bili, in vsi smo se veselili dneva, ki ga bomo preživeli v naravi. Tako smo se odpravili proti Gradišču in pri kampu Tura smo imeli že prvi postanek. Malce vode za žejo, zaščita pred klopi in že smo pot nadaljevali v senci dreves. Med potjo smo z zanimanjem opazovali naravo, živalske stopinje, veje, polže, zanimivo kamenje na melišču, ki so ga nekateri hoteli dati v nahrbtnik in odnesti domov. Žal učiteljice tega niso dovolile. Vzpenjali smo se vedno višje in spraševali, če bomo kmalu prispeli. Nenadoma je ob poti nekaj zašumelo in zagledali smo slepca, ki je nekatere malce prestrašil. Tudi on se nas je prestrašil in se izgubil v grmovju. Končno smo prispeli k cerkvi, kjer smo pomalicali in se vpisali v knjigo obiskovalcev. Posebno doživetje je bilo, ko je ga. Lučana pripravila palico in je vsak lahko pozvonil na cerkveni zvon. Med vračanjem v dolino nam ni bilo dolgčas, saj je bilo okrog nas in na poti mnogo zanimivega. Videli smo tudi rože, ki jih okrog šole ni. V šolo smo se vrnili utrujeni in potni, a zadovoljni in z enim zanimivim doživetjem več.

Obisk živalskega vrta v Ljubljani

Prvošolci iz Podnanosa, Goč, Vipave in Vrhopolja smo se 10. 6. 2014 odpeljali v Ljubljano, kjer smo obiskali živalski vrt. Vodička nam je podrobno predstavila nekaj živali in nam povedala mnogo zanimivega o njih. Ali vi veste, da noj v resnici ne da glave v pesek, ker bi se sicer zadušil in ni tako kot vidimo v risankah? Mi to in še marsikaj drugega sedaj vemo. Zelo prijetno je bilo pestovati malega kunca, posebno doživetje pa je bilo, ko je vodička prinesla pitona. Izvedeli smo, da ga hranijo le enkrat na teden, ob ponedeljkih, da je udomačen in navajen na ljudi in tudi to, da kače sploh ne pičijo. Z jezikom vohajo in tipajo, z zobmi pa ugriznejo. Tiste, ki imajo v zobeh strup, so strupene. Seveda smo pitona pobožali in sploh ni bil mrzel, pa tudi sluzast ne. Tisti, ki so to želeli, jim ga je vodička dala okrog vratu in to je bilo res nekaj posebnega. Čas z vodičko je hitro minil in ogled smo nadaljevali sami. Prav vse živali, ki smo jih videli, so bile zanimive in kar nismo se mogli posloviti od njih. Toda čakala so nas še zanimiva igrala, kakršnih nimamo v Vipavi ... Uživali smo na plezalih, v skakanju na ponjavah, med vrvmi, na toboganih ... in prehitro je prišel čas odhoda. V Vipavo smo prispeli utrujeni, a nasmejani in zadovoljni.

Nadja Kompara

Tudi na OŠ Draga Bajca Vipava so se poklonili Ježku

Ob 100-letnici rojstva Frana Milčinskega Ježka so se prireditvam po Sloveniji pridružili tudi učenci na vipavski osnovni šoli. Pod mentorstvom Zore Makovec so ob kulturnem prazniku petošolci na proslavi recitali njegovo poezijo, učenci 4. razreda pa so ob koncu šolskega leta zaigrali njegovo najbolj znano igro



Zvezdica Zaspanka v priredbi Damjane Černigoj. Z njo smo razveselili tudi učence v CIRIUS-u v Vipavi, kjer smo se vključili v humanitarno akcijo Društva upokojencev Vipava. Zvezdica Zaspanka se je poboljšala, razbojniku Ceferinu je srce spet začelo biti in na nebu vse zvezde pridno svetijo in kažejo mornarjem pravo pot, pesnikom pa pomagajo najti prave rime v pesmih. Prav kmalu bomo našli tudi mi rimo na besedo LONEC. KONEC! VESELE POČITNICE!!!

mentorici Damjana Černigoj in Mateja Klemše

Nov državni naslov vipavskih košarkaric

V četrtek, 27. 3. 2014, je v Vipavi potekal finalni košarkarski turnir za starejše deklice (igralke, rojene leta 1999 in mlajše).

Lani se je tekmovanje preimenovalo iz Pionirskega festivala v Košarkarski superšolar. Pionirski festival je potekal kar 46 let zapored in je najstarejše državno šolsko tekmovanje. Letos torej poteka že 48. leto zapored. Praktično vsi najboljši slovenski košarkarji in košarkarice so v osnovnošolskih letih tekmovali v tem tekmovanju, zdaj pa širom sveta v svojih klubih izjemno promovirajo slovensko košarko, vsako poletje pa nas znova in znova povezujejo pri skupnem navijanju za našo reprezentanco. Mlade košarkarice, ki so



se predstavile na finalnem turnirju, še ne premorejo toliko košarkarskega znanja, vsekakor pa premorejo enako mero borbenosti, srčnosti in pripadnosti svoji ekipi.

Pred dvema letoma so naslov državnih prvakinj kot mlajše deklice osvojile ravno igralke OŠ Draga Bajca Vipava, ki so v pravem finalnem trilerju premagale favorizirano OŠ Grm iz Novega mesta.

Na letošnjem finalnem turnirju so poleg domačink iz Vipave nastopile še igralke ekipe OŠ Cvetka Golarja iz Škofje Loke in OŠ Tabor I iz Maribora. Na prvi tekmi sta se

pomerili OŠ Draga Bajca in OŠ Cvetka Golarja. Že pri prvem sodniškem metu je bilo videti, da so domače igralke polne samozavesti, popolnoma osredotočene na igro in odločene ubraniti naslov izpred dveh let. In tako je bilo tudi na koncu. Prednost je rasla vso tekmo, končni rezultat je bil 50 : 25. Škofjelochanke niso vodile niti enkrat in so morale priznati premoč vipavski ekipi.

Na drugi tekmi sta igrali ekipe OŠ Cvetka Golarja in OŠ Tabor I. Tekma je bila ves čas izenačena, na koncu pa so slavile Škofjelochanke z rezultatom 46 : 42.

Sledila je še tekma med OŠ Draga Bajca in OŠ Tabor I, ki bi lahko ob mariborski zmagi vplivala na končni vrstni red. Toda Vipavke so takoj prešle v vodstvo in rutinirano dobile vse tretjine ter na koncu slavile z visokih 63 : 48. OŠ Draga Bajca Vipava je tako več kot zasluženoma osvojila nov naslov državnih šolskih prvakinj, prvega v kategoriji starejših deklic.

V prvo peterko turnirja so bile izbrane Nikolina Sofrić in Valentina Peulić (obe OŠ Cvetka Golarja), Satja Škobalj (OŠ Tabor I), **Nika Kodelja** in **Eva Premrn** (obe OŠ Draga Bajca Vipava).

Najboljša strelka turnirja je bila s 36 točkami Satja Škobalj (OŠ Tabor I), najbolj borbena igralka turnirja pa je bila **Eva Premrn** (OŠ Draga Bajca Vipava).

OŠ Draga Bajca Vipava so zastopale: Eva Premrn (kapetanka ekipe), Maja Ipavec, Nicol Gec, Nina Drinič, Nika Kodelja, Meta Kočevlar, Nika Mislej, Ana Pervanja, Terezija Krečič, Zala Ferjančič, Špela Fajdiga, Tjaša Kuzmin, Nastja Fajdiga in Teja Humar. Ekipo sta z odliko vodila trener Peter Ferjančič in pomočnica trenerja Andreja Likar Ivanov.

Rezultati finalnega turnirja:

OŠ DRAGA BAJCA : OŠ CVETKA GOLARJA	50 : 25
OŠ CVETKA GOLARJA : OŠ TABOR I	46 : 42
OŠ DRAGA BAJCA : OŠ TABOR I	63 : 48

Vrstni red:

- 1. OŠ DRAGA BAJCA VIPAVA – DRŽAVNE PRVAKINJE**
- 2. OŠ CVETKA GOLARJA ŠKOFJA LOKA**
- 3. OŠ TABOR I MARIBOR**

Ivan Ivanov

Športniki – vojaki pri nas na obisku

V četrtek, 17. 4. 2014, nas je obiskala športna enota Slovenske vojske, v kateri so sami vrhunski športniki, nosilci mnogih kolajn z evropskih in svetovnih prvenstev ter olimpijskih iger. Svoje uspehe in športna doživetja so z nami delili **Teja Gregorin, Andrej Jerman, Uroš Velepec, Rožle Prezelj, Maja Tvrdy, Rok Perko, Klemen Bečan, Andreja Mali, Bojan Tokić in Maja Vidmar**.



Do besede smo jim pustili šele, ko so podpisali vse kartice, majice in ponujene roke.

A nismo ostali le pri besedah. Tudi sami smo se želeli preizkusiti v njihovih disciplinah.

S športnima plezalcema **Majo Vidmar** in **Klemnom Bečanom** smo se odpravili pod Turo in se preizkusili v plezanju in lokostrelstvu. Zanimivo se je bilo podati v boj z vrhunsko igralko badmintona **Majo Tvrdy** in najboljšim slovenskim igralcem namiznega tenisa **Bojanom Tokićem**. Kljub upoštevanju vseh pravil gostoljubnosti je bila naša ekipa blizu zmage. Navdušeni smo bili tudi vsi, ki smo lahko prvič streljali z biatlonsko

puško. **Teja Gregorin** in **Andreja Mali** sta nas naučili natančnega streljanja iz ležečega položaja. Na srečo so vsa okna ostala cela.

Da smo lahko v živo spoznali vse te športnike, ki jih po navadi spremljamo in spodbujamo le prek televizijskih ekranov, je bila res čudovita izkušnja in nepozabno doživetje. Domov smo odšli polni optimizma, ki so ga bili pripravljeni deliti z nami.

Maja Krapež in Marina Vitković

Sveže in naravno

Na osnovni šoli Draga Bajca Vipava smo se zelo razveselili, ko smo prejeli obvestilo, da so nas iz gospodarskega interesnega združenja Slovenska zelenjava izbrali izmed 100 šol v Sloveniji, da bi pri nas izvedli akcijo **SVEŽE IN NARAVNO**. Namen akcije, ki se izvaja v okviru evropskega projekta, je informiranje o lastnostih sveže zelenjave in posledično povečanje uživanja sveže zelenjave pri osnovnošolskih otrokih. V sredo, 12. 3., sta prišli na šolo promotorki, ki sta za učence 2., 3. in 4. razreda pripravili zanimivo in slikovito predstavitev. Ob koncu predstavitve so imeli učenci tudi degustacijo zelenjave. Po svojem okusu so lahko izbirali med različno svežo zelenjavo, kot so korenček, paprika, solata, kumarice, zelje ..., ter iz nje izdelali različne zelenjave, ki so jih nato pojedli. Učenci so bili z delavnico zelo zadovoljni, ves čas so sodelovali in povedali marsikatero svojo izkušnjo z uživanjem zelenjave in učitelji lahko z veseljem rečemo, da naši učenci zelo radi jedo različne vrste zelenjave in radi poskusijo tudi kaj novega.



Elizabeta Škapin

Izdelki učencev iz Podnanosa na razstavi

V dvorani kulturnega doma v Podnanosu so pridni domačini v organizaciji TIC Podnanos in TD Podnanos popestrili prvi vikend v maju s tretjo razstavo ročnih del **IZPOD PRIDNIH ROK ŠEM BIDCEV**. Na razstavi so sodelovali tudi tretješolci in petošolci OŠ Draga Bajca Vipava, podružnična šola Podnanos.

Tretješolci z mentorico Mirjam Goričan Štimec so postavili na ogled slike na temo Podnanos nekoč, danes in



v prihodnosti ter leseno maketo Podnanosa, za katero je lesene kocke podaril gospod Niko Vidrih.

Petošolci z mentorico Vido Trošt Vidic so pokazali svoje izvezone blazinice in z mozaiki okrašene cvetlične lonce, ki so jih izdelali v okviru likovnega pouka in tehniških dni. Pri vezenju je bilo seveda potrebno tudi veliko domačega dela in truda, za šivanje blazinic pa so se ponudile prijazne mame in sosede naših učencev.

Lepo je videti, da na takih razstavah s svojimi izdelki sodelujejo tudi mladi, saj z navduševanjem mladega rodu tradicija ročnih del gotovo ne bo izumrla.

Vida Trošt Vidic

Vipavska osnovnošolska ekipa srebrna na regijskem preverjanju znanja iz prve pomoči

27. marca je na OŠ Šturje potekalo lokalno preverjanje znanja iz prve pomoči. Sodelovale so štiri ekipe: iz Ajdovščine, Šturij in dve ekipe iz OŠ Vipava. Vipavski ekipe so pod mentorstvom Monike Fajdiga zastopali: Janko Ferjančič, Andrej Grohar, Patrik Mikuž, Blaž Fajdiga, Matej Kodre, Tadej Naglost, Lara Furlan, Maja Krapež, Jan Nabergoj, Metka Rodman, Lara Cervo in Nika Hrobat. Prvo mesto je osvojila ekipa iz vipavske osnovne šole in se tako uvrstila na regijsko preverjanje, ki je potekalo v petek, 11. aprila, na OŠ Danila Lokarja v Ajdovščini. Pomerilo se je osem osnovnošolskih ekip: iz Vipave, Ajdovščine, Rakeka, Ilirske Bistrice, Tolmina in Izole. Ekipa iz Vipave je dosegla odlično drugo mesto z izjemnimi 429 točkami in le za devet točk zaostala za zmagovalci iz Ilirske Bistrice, ki so se uvrstili na državno preverjanje.

Preverjanje znanja iz prve pomoči je sestavljeno iz dveh delov. Najprej ekipe rešujejo test, ki preverja njihovo poznavanje teorije o prvi pomoči in o poslanstvu Rdečega križa (vseh možnih je 120 točk), nato pa sledi praktična oskrba poškodb na treh delovnih mestih, na katerih so uprizorjene nesreče z različnimi poškodovanci (vseh možnih točk je 350).

Vipavska ekipa je sodnike in opazovalce navdušila s samozavestnim pristopom, dobro usklajenostjo ter seveda – z znanjem. Lahko le upamo, da bodo tako zavzeti in znanja željni še naprej. Ekipo so na regijskem preverjanju sestavljali Lara Cervo, Maja Krapež, Janko Ferjančič, Patrik Mikuž, Tadej Naglost, Blaž Fajdiga, Matej Kodre in Andrej Grohar.

Monika Fajdiga



Iz CIRIUS-a

Triatlon klub Ajdovščina in CIRIUS Vipava »Z roko v roki«

Skoraj smo že zakorakali v poletne počitnice. Dobro je, da se vprašamo, kako uspešno je bilo to šolsko leto. Dejavnosti, ki smo jih načrtovali in izvajali za naše otroke in mladostnike, so bile v razcvetu. Sedaj lahko z zadovoljstvom sklenemo šolsko leto in smo ponosni na uspehe.

Ena izmed novosti, ki je zaživela v CIRIUS Vipava in potekala od septembra 2013, je sodelovanje s Triatlon klubom Ajdovščina. Pobudo za sodelovanje je dal **Triatlon klub Ajdovščina**, ki ga vodita **Uroš Medvedec** in **Igor Sever**, športna inštruktorja.

V sodelovanje s Triatlon klubom Ajdovščina je bilo vključenih 15 mladostnikov, ki so člani Šolskega športnega društva CIRIUS Vipava. Nova mentorja sta z učenci navezala pristen medsebojni stik in našla pravi način za komunikacijo ter športno udejstvovanje.

Mladostnice in mladostniki iz CIRIUS-a Vipava takole doživljajo treninge in nova vaditelja:

»Dragi Uroš! Letošnje šolsko leto je bilo zelo zabavno. Radovedno smo čakali na srede in petke ter ugotavljali, kdo bo prišel skozi vrata. Lepo je bilo, ko smo skupaj telovadili, se igrali, plavali in se hecali. Na koncu ure pa smo si zadovoljno dali z rokami petke. Zahvaljujemo se ti za trud, delo, vztrajnost, čas in potrpežljivost z nami. Hvala, radi te imamo.«

In še:

»Dragi Igor! Veselo, zanimivo, zabavno, hecno in malce resno šolsko leto je za nami. Vse to po vajini zaslugi. Imeli smo se lepo. Veseli smo, ker sta nam popestrila treninge. Tebi, Igor, smo včasih malo ponagajali, ker smo vedeli, da se ne boš jezil. Zahvaljujemo se ti za podarjeni trud, znanje, čas, delo, potrpežljivost ... ter prijateljstvo, ki je v tem času nastalo. Hvala, radi te imamo.«

Treningi so vključevali vse elemente. Začeli so se z ogrevanjem, sledile so glavne dejavnosti s ciljem razvijanja novih veščin in nato zaključek. Vadba je bil prilagojena osebam s posebnimi potrebami, veliko je bilo nazorne demonstracije, manj verbalnih navodil, uporabljali smo rekvizite in pripomočke.

Kondicijski treningi so potekali na igrišču, v telovadnici, na stadionu, treningi plavanja pa v bazenu CIRIUS Vipava. Z nastopom naših mladostnikov na Aquatlonu v Ajdovščini je uspel je tudi načrt vključevanja oseb s posebnimi potrebami v širše okolje in srečevanja z vrstniki iz drugih šol.

Mentorji šolskega športnega društva smo nad tovrstnim sodelovanjem navdušeni. Skupno delo z zunanjimi izvajalci športnih aktivnosti obojestransko bogati strokovno znanje na športnem področju in rojeva nove ideje in zagon za delo. Skupaj smo našli način, kako mlade s posebnimi potrebami spodbuditi k zdravemu načinu življenja, jih vključiti v širšo družbo in javnost opozoriti, da so tudi oni del nas. Želimo si še več tovrstnega sodelovanja.

Mateja Kete Černe

Priplavali smo do cilja

Učenci iz CIRIUS-a Vipava, ki so vključeni v šolsko športno društvo, trenirajo poleg drugih športnih disciplin tudi plavanje. Tako se vsak petek zberemo na našem bazenu v CIRIUS-u. Plavanje je učencem v veliko veselje. Omogoča jim brezskrbno gibanje, razvijanje motorike in sprostitvev.



Plavanje pomembno vpliva na telesni, psihični, socialni in čustveni razvoj. S treningom učenci pridobivajo kondicijo, moč, izboljšajo tehniko in hitrost plavanja. Ponosni so, ko se po napornih treningih udeležijo raznih tekmovanj. Specialna olimpijada Slovenije organizira plavalni miting ter poletne državne igre, ki so odskočna deska za svetovne igre Specialne olimpijade.

Naši učenci na tekmovanjih dosegajo dobre rezultate. Največje zadovoljstvo je videti otroka zadovoljnega nad svojimi uspehi, uspehi sotekmovalcev. Otroci nesebično spodbujajo vrstnike in zaploskajo

zmagovalcu. Skupaj z njimi se veselimo tudi mi.

Letošnje šolsko leto smo še posebej veliko naredili na področju izboljšave plavalne tehnike. Pri treningih sta sodelovala člana Triatlon kluba iz Ajdovščine, ki sta postala učencem vzornika in prijatelja. Pot do



uspeha je bila lažja, če sta bila v bazenu tudi Igor in Uroš. S svojim znanjem, čutom do otrok, razumevanjem njihovih potreb, upoštevanjem njihovih sposobnosti sta znala pritegniti otroke k zahtevnejšim vajam.

Učenci se v vodi radi igrajo. V sproščeni igri se nevsiljivo najdejo elementi plavalnih tehnik, ki jih kasneje uporabijo pri plavanju. Tako izboljšujejo hitrost, moč, koordinacijo gibanja, natančnost.

Igor in Uroš poskrbita, da so v igro vključeni vsi otroci. Za njiju se trudijo. Vsak izmed njih želi narediti vajo čim boljše, želi pokazati, kaj kljub oviri zmore. Otroci se v igri razživijo, glasno spodbujajo vrstnike in kričijo od navdušenja.

Redni treningi so pogoj za nastop na tekmovanju. Letos smo se udeležili plavalnega tekmovanja osnovnih šol v Kranju, prireditve Aquatlon v Ajdovščini in dosegli dobre rezultate. Skrbne priprave pa so zagotovo botrovale tudi našim uspehom na 17. državnih igrah Specialne olimpiade v Mariboru. Tri naše učenke so osvojile kar šest medalj, tri posamično in tri v štafeti.

Mogoče pa so k zmagam malce pripomogle tudi nove kopalke, ki jih je v ta namen vsem trem podarila tovarna Lisca iz Sevnice.



*Katarina Trbanc, Tanja Princes,
športni mentorici*

Ansambel Modri val v Centru za izobraževanje, rehabilitacijo in usposabljanje Vipava



Konec maja se nam je približalo poletje. Ob zvokih klarineta, trobente, kitare, bobna, kontrabasa in seveda harmonike smo plesali in peli na modrih valovih. Ansambel Modri val nas je spomnil, da se bližajo brezskrbne počitnice in morje. S smehom na licih, veselo pesmijo na ustih in s poskočnimi nogami smo skupaj z njimi našo šolo spremenili v poskočno polko, prijateljski valček in iskreno veselje.

Prav vsi, otroci, mladostniki in zaposleni v našem centru, smo z Modrim valom preživeli enkratno popoldne. Spomin na njih pa nam bo še dolgo igral po hodnikih.

Najlepše se jim zahvaljujemo, da so se odzvali povabilu in nas obiskali. Verjamemo, da so tudi oni ob nas postali po srcu še mlajši in drugačni, prav tako kot smo mladi in drugačni mi.

Adrijana Lampe Mikuž

Iz društev

Tamburjaši v Parizu

Tamburjaši smo letošnje prvomajske praznike preživeli v Franciji, kjer nismo le tamburali, temveč tudi spoznavali življenje in delo slovenskih izseljencev v severovzhodni Franciji ter si ogledali najvažnejše znamenitosti francoske prestolnice. Družbo na potovanju so nam delala dekleta Vokalne skupine Radost iz Godoviča z zborovodkinjo Damjano Vončina, ki so naše koncerte vokalno bogatile z ubranimi glasovi.

Pot nas je preko Avstrije in Nemčije najprej vodila v severovzhodno Francijo. Dvourni postanek smo napravili v mestu Strasburg, kjer smo si ogledali Petit France, cerkev sv. Tomaža, katedralo Naše gospe



ter strasburško opero, obisk pa zaključili z ogledom stavbe evropskega parlamenta. Čez dobro uro vožnje z avtobusom smo prispeli v kraj Freyming Merlebach, kamor nas je v goste povabila slovenska katoliška misija z duhovnikom Jožetom Kaminom in predsednico društva prijateljev slovenske katoliške misije Freyming-Merlebach, Jožico Curk. Slovenci so nas zelo



prijazno sprejeli in nas gostili dva dni. Med njimi smo spoznali tudi več rojakov iz Vipave, med katerimi se bomo še posebej spominjali Bernarda Reharja, ki se nam je velikodušno ponudil za vodiča, nam pripovedoval o zgodovini izseljencev v tem delu Francije ter o svojem življenju in delu. Popeljal nas je tudi na ameriško vojaško pokopališče v St. Avold, ki z 8000 belimi križi nemo priča o grozovitostih 2. svetovne vojne.



Po nočnem počitku in jutranjem okrepčilu smo se odpeljali v cerkev Eglise Sainte Marie v bližnji kraj Stiring-Wendel, kjer se vsako leto prvega maja zbirajo Slovenci, ki živijo v tem delu Francije. Pri mašnem bogoslužju, ki ga je vodil g. Kamin ob somaševanju slovenskega duhovnika v Meinheimu, g. Janeza Modica, francoskega župnika, dekana Alfreda Schwartz in župnika domače župnije Habsterdick. Poleg sodelovanja pri maši smo Tamburjaši in pevski zbor Radost po maši pripravili tudi koncert, kjer smo poleg sakralnih skladb izvedli več slovenskih ljudskih pesmi in originalnih tamburaških skladb. Po slastnem

kosilu, ki so ga pripravili domačini v prostorih slovenske katoliške misije, smo sodelovali še pri litanijah. Zanimanje za nas so pokazali tudi mediji. Za lokalno televizijo smo posneli nekaj skladb, krajši intervju z novinarjem pa je v francoskem jeziku opravil g. Jože Kamin, v nemškem pa naša dirigentka, Vlasta Lokar Lavrenčič.

Zvoke tamburic in slovensko pesem smo želeli predstaviti tudi širšemu občinstvu, zato smo poseben koncert pripravili v glasbenem paviljonu na »Place des Etoiles« v Merlebachu.

Naslednji dan smo že navsezgodaj nadaljevali pot proti Parizu. Naša prva postaja je bil Luksemburški park, kjer smo v glasbenem paviljonu pripravili koncert, na katerem so se prepletale instrumentalne in vokalne skladbe, želeli pa smo predstaviti predvsem slovensko ljudsko in popularno glasbo. Koncert nam je omogočila slovenska ambasada v Parizu in v čast nam je bilo, da je našemu koncertu prisostvovala tudi slovenska veleposlanica, ga. Veronika Stabej. S tem koncertom smo zaključili glasbeni del naše



turneje in nadaljevali s turističnimi ogledi mesta. Najprej smo se povzpeli na Eifflov stolp, ki je v nas zapustil zelo veličasten vtis. Od blizu smo si ga ogledali v dnevni svetlobi in v nočni osvetlitvi. V soboto smo se po mestu prevažali z metrojem. Najprej smo se zapeljali do poslovnega dela mesta La Defense s čudovitimi stolpnici, nato do slavoloka zmage (Arc de Triumf), trga



Place de la Concorde ter pešali preko Aleksandrovega mostu do hotela des Invalides. Nekateri med nami (predvsem fantovski del) se je tu odločil za ogled vojaškega muzeja, tiste, ki bolj zanima umetnostna zgodovina, pa so obiskali Rodenov muzej. Pariza seveda nismo mogli zapustiti brez ogleda katedrale Notre Dame, uspelo pa nam je vstopiti tudi v gotško kapelo Sant Chapel z osupljivimi vitražnimi okni. Po ogledu centra Georges Pompidou smo se zapeljali še na Montmartre in se povzpeli do bazilike Sacre Coeur, kjer smo bili deležni čudovitega razgleda na mesto. Presunilo nas je, da v tej cerkvi molitev nikoli ne utihne, saj je tu podnevi in ponoči izpostavljeno Najsvetejše in tu vedno nekdo moli. Popolnoma nasproten vtis temu sakralnemu prostoru pa je izžareval Boulevard de Clichy, na katerem smo si od zunaj ogledali še znani Moulin Rouge, preden smo se utrujeni vrnili v hotel.

Prepolni čudovitih vtisov smo se naslednje jutro napotili proti domu in po osemnajstih urah vožnje srečno prispeli v Vipavo. Vse, kar smo videli in doživeli, nas je obogatilo ter nam odprlo nova obzorja in prepričani smo, da nam bo to gostovanje v Franciji ostalo za vedno v spominu.

Valsta Lokar Lavrenčič

Tamburjaši navdušili več desetisočglavo množico

V petek, 27. junija, smo se 12-članska zasedba tamburaškega orkestra Tamburjaši odpravili v Srbijo, natančneje v Novi Sad na mednarodni »Tamburica Fest«, ki so se ga udeležile skupine s celega sveta (prisostvovala je tudi tamburaška skupina iz Avstralije!). Festival, ki se je odvijal na Petrovaradinski trdnjavi, je trajal 2 dni, mi pa smo nastopili kot tretja skupina na sobotnem večeru.



Nastop Tamburjašev na Tamburica festu v Novem Sadu s solistko Tjašo Fajdiga

Kot je običajno na tovrstnih festivalih, se je vsaka skupina predstavila s svojimi prepoznavnimi skladbami. Tamburjaši smo Slovenijo zastopali s tremi skladbami, in sicer: kot prvo smo zaigrali Avsenikovo »Na Golici«, s katero smo takoj opozorili od kod prihajamo. Sledila je večno lepa slovenska popevka »Med iskrenimi ljudmi«, ki jo je izvrstno interpretirala naša pevka Tjaša Fajdiga in s svojim glasom in izvedbo očarala tako publiko kot komisijo. Nastop smo zaključili z energično skladbo »Spomini na cirkus Renc«, pri kateri je ksilofon solo s takšno virtuoznostjo, da se je »kar kadilo«, igrala Anja Lavrenčič. Pri zadnjem accelerandu smo dosegli tako hitrost, da so poslušalci začeli glasno aplavdirati in vzklikati, še preden smo odigrali zadnjo noto. Hvala vama, Tjaša in Anja, za vajino sodelovanje!



Festival pa je bil tudi tekmovalnega značaja in po nastopu je sledila razglasitev in podelitev nagrad. Tamburjaši smo si prislužili specialno nagrado za interpretacijo, ki smo se je zelo razveselili, saj je potrdila našo muzikalnost.

Na odru smo zares uživali. Nastopili smo samozavestno, seveda ne brez adrenalina, in nasmejanih obrazov. Zpomnili si bomo tudi nekaj desettisočglavo publiko, ki jo je privabil tudi nastop največje srbske estradne pevke Svetlane Cece Ražnatović, ki je sledil po uradnem delu programa.

Ta nastop je bila izkušnja, ki nam je dala novega zagona in zapustila trajen spomin. Predvsem smo dokazali, da ima tudi Slovenija odlične tamburaše in ponosni smo sami nase, da smo, kljub svoji mladosti, pred takšno množico tako dostojno zastopali svojo domovino.

Tamburjaši smo s tem nastopom zaključili letošnjo bogato sezono in privoščili si bomo zaslužene počitnice, veselimo pa se že novih izzivov in projektov, ki nas čakajo v jeseni.

Mojca Lavrenčič

Zlata dirigentska palica je prinesla zlato

Za orkestrom Vipavski tamburaši so pestri meseci, polni vaj, koncertov, gostovanj in tekmovanj. Še posebno zanimiv je bil april, ki za mlade tamburaše ni bil muhast in nepredvidljiv, kot april običajno je, ampak je bil sončen in zmagoslaven. Dirigentka orkestra Neža Žgur se je odločila, da se letos z orkestrom udeleži dveh tekmovanj – državnega in mednarodnega – zato je zaukazala veliko vaj in intenzivni vikend. Sploh ta je bil zelo uspešen, saj so tamburaši z glasbo ovili študentski dom Jadro v Kopru, ki jim je odstopil prostor za vaje, in pridobili trdo kožo na prstih. Med odmori so klepetali, se sončili in utrjevali prijateljske vezi. Vikend pa je bil poseben tudi zato, ker je orkester pridobil najmlajšo poslušalko, ki je pridno spremljala neskončno ponavljanje dveh taktov dvaintridesetink in svoje nestrinjanje kdaj pa kdaj pospremila z jokom. Hja, tamburice so pomembne, vzgoja zanje pa se začne že v trebuhu. Tista marčeva nedelja ni prinesla samo sonca, ampak tudi veselje nad pripravljenostjo za tekmovanje in teden mirnega spanca.



Prišla je sobota, 5. 4. 2014, ki je prinesla 34. srečanje tamburašev in mandolinistov Slovenije v Bohinjski Bistrici. Kljub izkušenosti Vipavskih tamburašev, ki že veliko let v Vipavo prinašajo zlata priznanja, je med njimi zavela trema in nestrpnost. Kazalci na uri so se od tonske vaje do nastopa premikali zelo počasi, a vendar prišli do ure, ko so Vipavski tamburaši stopili na oder in se razgledali po zatemnjeni dvorani. Prišla je Neža, posedla tamburaše, umaknila stojalo in pripravila svojo dirigentsko paličico. Glasba je zavela iz tamburic in ponesla melodijo po dvorani, vse tja do strokovne žirije in poslušalcev in jih uročila v dvajsetminutnem

programu. Zaigrali so Kozaško uspavanko v priredbi Tomaža Habeta, Praznično rapsodijo Zdravka Šljivaca in Ples za dva Neže Žgur. Melos Kozaške uspavanke se je prepletal z mogočnostjo Praznične rapsodije in eleganco Plesa za dva. Glasbeniki so bili zadovoljni z nastopom, prav tako kot komisija, ki jim je namenila **95,33 točk** in s tem **zlato priznanje s pohvalo** ter drugo mesto med nastopajočimi.

Zanos zlatega priznanja jih je ponesel na 37. mednarodno tekmovanje hrvaške tamburaške glasbe v Osijeku. V soboto, 26. aprila 2014, je slovenska tamburaška glasba odzvanjala v dvorani mladinskega gledališča v Osijeku.

Zopet so zaigrali Praznično rapsodijo Zdravka Šljivaca, ki je bila obvezna skladba na tekmovanju, in Ples za dva Neže Žgur, z vokalno skupino Dotik pa odpeli slavonsko Panonska noč Radoslava Graića. Čeprav so bili utrujeni od dolge vožnje, so jim prsti tekli kot po maslu in odigrali vse pasaže, četrtinke in polovinke. Za smeh je poskrbel



njihov odhod iz odra, saj niso vedeli, skozi katera vrata naj grejo, izbrali so zaklenjena, ki pa so jih zadržala na odru. Ker je naslednji orkester že prihajal na oder, jim ni preostalo nič drugega, kot da se za platnom na odru odplazijo ven. Prigoda jim je narisala nasmeh na obrazu in razbila tremo, ki je vela med nastopom. Komisija je bila z njihovo izvedbo skladb zelo zadovoljna. Vipavski tamburaši so prejeli **Zlato plaketo Paja Kolarića** za doseženih **96,50 točk**, njihova dirigentka Neža Žgur pa nagrado **Zlata dirigentka palica**, za kar ji seveda čestitamo.

Tako je april minil in prinesel mirnejši maj, ki pa je bil miren samo za orkester Vipavski tamburaši. Starejša in mlajša skupina sta pridno vadili, hodili po nastopih in si nabirali tamburaško kilometrino. Mlajša skupina je pod vodstvom Mete Praček imela nastope po Krasu v sodelovanju s pevskimi zbori, pripravljajo pa se na zaključni koncert in na koncert s pevskim zborom podružnice na Gočah. V zvezi s starejšo skupino naj omenim samo to, da postajajo vedno boljši in bolj zaželeni, kar se kaže v njihovem povečanem številu nastopov. Izpostaviti pa je potrebno njihov prvi celovečerni koncert na Gradišču v mesecu maju.

Veseli nas, da je zgodba KD Vipavski tamburaši medgeneracijska in da je glasba tista, ki govori. Ob tem pa vas vabimo, da se nam 27. junija ob 20.00 pridružite na Trgu Pavla Rušta v Vipavi, ko bo orkester Vipavski tamburaši imel koncert v okviru prireditev Imago Sloveniae – Izvir voda in glas srca. Posebna gostja koncerta bo Tanja Žagar, ki vas bo zagotovo očarala s svojo simpatičnostjo in sproščenostjo.

Lepo vabljeni!

Meta Žgur

Dolgo vroče poletje za Komorni zbor Ipavska

Z Zborjenjem 19. junija 2014 v Novi Gorici, kjer se je Komorni zbor Ipavska odzval prijaznemu vabilu na koncert z Goriškim komornim zborom, so Ipavci zaokrožili pevsko sezono, ki pa še zdaleč ne diši po počitnicah. Dolgo vroče poletje ne bo ležerno, pač pa zelo delovno. Pripravljajo se na tekmovanje v Arezzu, ki bo konec avgusta, in tudi koncerti čez poletje so usmerjeni v petje tekmovalnega programa. Na tekmovanju se bodo predstavili tako z ljudsko pesmijo kot s sakralnim programom. V kategoriji B – polifonija bo Ipavska zapela v kategoriji Voci miste z obvezno skladbo G. P. da Palestrine Sagittae potentis acutae, Čopijevo Salve Regina in Inclina Domine J. Verhulsta. Izbrali so tudi kategorijo glasba 20. stoletja in ljudska pesem, kjer bo zagotovo svojevrstna poslastica ljudska Rozijanska citira.

Sicer pa so v začetku junija, med 6. in 8., ipavci gostovali v Jihlavi na Češkem, na 57. Festivalu zborovske umetnosti (FSU). Z veseljem so se odzvali povabilu organizatorjev FSU, Agenciji NIPOS Artama iz Prage pod pokroviteljstvom češkega Ministrstva za kulturo in kot gostujoči zbor predstavili Slovenijo s svojim raznolikim programom sakralnih in narodnih pesmi. Festival z dolgoletno tradicijo združuje tekmovalni del, kjer se predstavljajo najboljši češki zbori, ter drugi del, kjer se izvaja tudi glasba novejših del čeških skladateljev.

Na zaključnem večeru se vsako leto predstavijo tudi gostje iz tujine, letos je to bila Ipavska in zbor iz Romunije. Češka je Ipavcem tudi sicer blizu, decembra 2012 so sodelovali na tekmovanju v Pragi, kjer so prejeli zlato priznanje za izvedbo skladbe češkega skladatelja Petra Ebna Salve Regina. Lansko poletje pa so gostili v Vipavski dolini ženski pevski zbor iz Litomeřic.



Foto: MCS 2014

Zbor Ipavska na Češkem

Od takrat se je ipavski glas razširil do pravih ušes in raziskovanje Češke ter širjenje glasbene kulture sta se na pobudo čeških organizatorjev spleta v venček zanimivih gostovanj in novih prijateljevanj.

Družba pevcev in pripadnost skupini so nekaj lepega in nujnega, da zbor deluje kot celota, da se v interpretaciji pesmi zlije v eno in da sledi toku ter glasbenim občutjem dirigenta, kar je nekaj enkratnega in neponovljivega. Doživite glasbo Ipavske tudi vi na prihajajočih poletnih koncertih: 2. julija v cerkvi svetega Danijela v Dornberku, 16. 8. na samostojnem koncertu v Vipavi (prireditve Imago Sloveniae) in 22. 8. na Opčinah.

Za Ipavsko Polona Puc

Ekipa Občine Vipava zmagala na regijskem preverjanju znanja iz prve pomoči



V Kopru je 7. junija potekalo regijsko preverjanje znanja iz prve pomoči. Udeležilo se ga je 7 ekip iz dveh regij, Goriške in Obalne regije. Absolutna zmagovalka je bila ekipa iz Vipave, ki se je z zmago uvrstila na državno preverjanje, ki se bo odvijalo 27. septembra, prav tako v Kopru. Ekipo so zastopali: Špela Ambrožič (vodja ekipe), Monika Fajdiga, Petra Fučka, Martina Petan, Ivo Prelec in Andraž Šorc. Na državno preverjanje se je s tretjim mestom uvrstila tudi ekipa iz Kopra, saj so bili v svoji regiji zmagovalci. Vipavci so z uvrstitvijo na državno preverjanje ponovili lanski uspeh, ko so prav tako zastopali Goriško regijo na državnem preverjanju v Velenju.

Prva pomoč je neposredna zdravstvena oskrba, ki jo dobi poškodovanec ali nenadno zboleli na kraju dogodka in čim prej po njem ter je opravljena s preprostimi pripomočki in improvizacijo. Pri prvi pomoči je treba ukrepati naglo, pravilno in v pravem zaporedju. Laična prva pomoč traja toliko časa, dokler ne pride strokovna pomoč. Pripadniki enot za prvo pomoč se izobražujejo na sedemdeseturnih tečajih prve pomoči, znanje pa obnavljajo in dopolnjujejo na krajših obnovitvenih tečajih. K temu pripomorejo tudi vsakoletna preverjanja znanja iz prve pomoči.

Monika Fajdiga

V spomin

Na praznik Svetega Rešnjega telesa in krvi, 19. junija 2014, nas je za vedno zapustil dolgoletni župnik in dekan msgr. Franc Pivk. Maša zadušnica je bila 21. junija v loški cerkvi Matere tolažnice, kjer se je od pokojnika z izbranimi besedami poslovil njegov dolgoletni pomočnik – sobrat msgr. **Janez Zupet**:



Blagopokojni duhovnik Franc Pivk je skoraj pol stoletja vodil vipavsko župnijo in nekaj let manj tudi vipavsko dekanijo. S svojim vestnim in požrtvovalnim delom je obema vtisnil neizbrisen pečat. Bil je globoko pobožen, osebno skromen in goreč dušni pastir. Pri svojem oznanjevanju je posebno poudarjal tri temeljne vrednote: nedeljsko mašo, družino in molitev. Na nedeljsko mašo in z njo povezano pridigo se je skrbno pripravljaval, jo še in še popravljaval in pilil, dokler ni dobila dokončne podobe. Vse to iz velike ljubezni in zavesti odgovornosti do svojih župljanov. Mašna daritev – evharistija je bila srce njegovega življenja in delovanja, zato ni nobeno naključje, da ga je Bog poklical k sebi prav na praznik Svetega Rešnjega telesa in krvi.

Vrednoto družine kot temeljne celice Cerkve in družbe je pogosto poudarjal in neutrudno spodbujal k odprtosti staršev do novega življenja in k veselju do življenja. Če kdo, se mora življenja veseliti kristjan!

Silno je naglašal pomen in potrebnost molitve, tako osebnega pogovora z Bogom kakor družinske molitve. Zavedal se je, da vera brez molitve prej ali slej usahne, zato ga je bolelo, da molitev v mnogih vipavskih družinah zamira.

Bil je človek, ki ga je življenje trdo preizkušalo vse od njegove mladosti. Samo on ve, kaj vse je moral prestati. To ga je doživljenjsko zaznamovalo in pustilo v njem kanček zagrenjenosti. Vendar je po svojih močeh to bolečino možato nosil in premagoval.

Pokojni dekan Franc je bil velik Marijin častilec. Naravnost zaljubljen je bil v to mogočno loško cerkev in njeno zavetnico Božjo Mater, Tolažnico žalostnih. Nešteto ur je prebil v tej cerkvi, ko je skrbel za njeno vzdrževanje in v njej molil k Mariji za svoje župljane.

Hvaležen sem Bogu, da mi je bilo dano, da sem 40 let z njim sodeloval kot njegov duhovni pomočnik. V pastoralni sva vedno složno sodelovala. Nikoli v vsem tem času se nisva sprla. Drug do drugega sva gojila iskreno spoštovanje.

Bratje in sestre! Prosimo pri tej sveti maši, naj Bog svojega zvestega služabnika čim prej sprejme v svoje naročje in bogato nagradi njegovo dolgoletno in požrtvovalno služenje vipavski župniji in dekaniji!

Pogrebno mašo, 22. junija, je ob velikem številu duhovnikov vodil koprski škof **Jurij Bizjak**. V poslovnem nagovoru je na kratko opisal glavne pokojnikove življenjske postaje in njegovo delo:

Dragi bratje mašniki iz naše škofije in sosednjih škofij, bratje redovniki in sestre redovnice, bogoslovci, dragi domačini iz Vipave in rojaki iz Črnega Vrha, verniki iz vipavske dekanije in iz župnij, kjer je gospod Pivk opravljal svojo službo, milost vam in mir od vstalega Gospoda, ki je rekel: Jaz sem vstajenje in življenje, kdor veruje v me, bo živel, tudi če umrje!

Vsem sorodnikom pokojnega gospoda Franca, bratu Jakobu in nečaku Silviju ter vsem drugim nečakom izrekam ob njegovem slovesu s tega sveta s škofom Metodrom iskreno in globoko sožalje. Gospod naj vam obilno poplača vse dobro, kar ste mu storili, in naj vam njegovo izgubo nadomesti s svojo milostjo in svojo naklonjenostjo.

Glavne postaje življenjske poti gospoda Franca so sledeče: Rojen je bil 23. septembra 1930 v Idrijski Beli v Črnem Vrhu. Gimnazijo je obiskoval dve leti v Malem semenišču v Gorici in šest let državno gimnazijo v Ljubljani. Bogoslovne študije je opravil v Ljubljani in bil tam 29. junija 1957 ordiniran. Bil je vikar v Vipavi (1958–59), župnijski upravitelj na Marijinem Celju (1959–66), župnik na Gočah (1966–71), župnik v Vipavi (1971–2012). Leta 2012 se je upokojil in do zadnjega dneva pomagal svojemu nasledniku v župniji. Leta 1999 je bil imenovan za papeškega kaplana. Več desetletij je opravljal še različne druge službe, ki so nam vsem znane, o katerih pa je zapisal v oporoki, naj se ne omenjajo. Gospod naj mu obilno poplača vse dobro, kar je naredil za naše župnije in našo škofijo, za našo cerkveno pokrajino in za vesoljno Cerkve.

»Naj se spočije od svojega truda in naj gredo z njim njegova dela.« (Raz 14,13)

Kot človek je bil zvest in zanesljiv, globok in pronicljiv, resnoben in urejen. Kot duhovnik je bil zavzet in predan, skromen in ponižen, vesten in natančen, ljubil je Cerkev in njene ustanove. Poleg župnije je bila njegova posebna ljubezen cerkev Žalostne Matere Božje v Logu. Med drugim se je veliko ukvarjal z zgodovino in bil je velik bojevnik za poravnavo krivic, ki jih je povzročila druga svetovna vojna in z njo povezana revolucija. Bridke izkušnje, ki jih je utrpela njihova družina, so ga zelo zaznamovale in jih je nosil s seboj vse življenje.

Njegova življenjska pot se je iztekla na slovesni dan SRTK. Vse življenje se je hranil s svetim zakramentom in svoje vernike vabil na Jagnjetovo gostijo in Gospod ga je v večno življenje poklical na dan, ki je posvečen Kristusovi navzočnosti med nami pod podobo kruha in vina, po Kristusovi besedi v evangeliju: »Jaz sem živi kruh, ki sem prišel iz nebes. Če kdo jé od tega kruha, bo živel vekomaj. Kruh pa, ki ga bom jaz dal, je moje meso za življenje sveta.« (Jn 6,51) In po besedi v knjigi Razodetja: »Blagor njim, ki so povabljeni na Jagnjetovo svatbeno gostijo.« (Raz 19,9)

In k večnemu počitku ga polagamo na Gospodov dan, na dan vstajenja našega Gospoda Jezusa Kristusa in ob slovesu od njega smo prebrali današnje odlomke Božje besede, ki zelo lepo označujejo njegovo življenje, njegov življenjski boj in njegovo trdno vero. Kolikokrat se je čutil osamljenega in ogroženega kakor prerok Jeremija in kolikokrat je Gospodu prepeval v bridkosti! Kako živo je v sebi in v svetu okrog sebe čutil posledice in težo izvirnega greha iz pisma Rimljanom in kako se je veselil obilnih milosti drugega Adama, Kristusa! In kako pogumno in brez strahu je oznanjal evangelij v zavesti, da smo v Božjih rokah in so nam tudi lasje na glavi vsi preštet!

Sklenimo naše razmišljanje z besedami iz pokojnikove oporoke: »Župljane prosim, naj molijo zame, saj sem tudi jaz veliko zanje molil. Vsakdo lahko kaj pogreši, kot pravi pisatelj Finžgar: Ljudje ostajamo ljudje do konca sveta – toda zaupam v Kristusa, Dobrega Pastirja, in v priprošnjo Matere Božje v Logu ... Prosim Boga in ljudi odpuščanja za vse, kar sem koga užalil, ali imel premalo posluha do svojih faranov. Zaupam v Božje usmiljenje!« Amen. Gospod, daj mu večni pokoj ...

Ob koncu maše se je od pokojnega župnika v imenu župljanov poslovila še ga. Ida Makovec:

Spoštovani gospod Pivk!

V teh svetih in slovesnih trenutkih, ko Vaše zemeljske ostanke spremljamo na Gospodovo njivo, se mi zdijo primerne svetopisemske besede: »Gospod si je poiskal moža po svojem srcu.«

In ga poslal med nas. Več kot štiri desetletja živeti ob taki duhovni opori! To more biti le izraz Božje zaveze z ljudstvom. Imeti duhovnika, tako gorečega oznanjevalca Resnice in Božje ljubezni do človeka, je dar nebes. Nismo se vedno zavedali te milosti. Tudi godrnjali smo, a ko nas je življenje oblikovalo in so nas darovi Svetega Duha prenavljali, smo pred Vašo besedo osramočeno umolknili in se ji priklonili. Brez ugovorov. Preprosto smo spoznali, da sta nas Vaša modrost in predanost Resnici neizmerno prekašali.

Samo Bog ve, koliko novih življenj je vstopilo v naše družine zaradi Vašega oznanjevanja, že takrat, ko ni bilo nobenih statistik in še nismo čutili, da slovenski narod umira. V naši župnji se ne moremo izgovarjati, da nismo vedeli, kaj je svetost življenja. Poslušali smo Vaše pridige.

Našemu Sodniku ob koncu ne bomo mogli tarnati, da smo živeli v zmedenih časih, ko je mrgolelo lažnih prerokov in ko so mediji sprevrčali to, kar je v Sveti Knjigi zapisano, da na koncu človek ne ve, kaj je laž, kaj je resnica, kaj je dobro in kaj zlo, kaj je greh in pekel. Poslušali smo Vaše pridige.

Gospodarju življenja tudi ne bomo mogli očitati, da se nam je zdelo, da nas je sam Bog zapustil, saj je položaj kristjanov v naši družbi nezavidljiv in skoraj brezizhoden. Poslušali smo Vaše pridige o odlomkih iz Stare zaveze, kako je Bog ljudstva preizkušal, a jih zaradi molitve in kesanja tudi reševal in posegal v zgodovino. Čeprav močno preizkušan od blaznih slovenskih časov smo občudovali Vašo pokončnost, skladnost besed z dejanji, skromnost, a še najbolj Vašo svetost ob oltarni mizi.

Spoštovani gospod dekan,

veliko ste molili za nas in za našo domovino. Tudi v večnosti prosite za našo župnijo, za svete duhovnike, za sveto Cerkev, za družine, za našo mladino, da ne bi zašla, in za tiste, ki so zašli, da bi se vrnil. Molite, Vas prosim, za preizkušeno slovensko zemljo.

Sedaj ste pri tako pogrešanem očetu in tako spoštovani mami. In pri Vaših profesorjih: Trstenjaku, škofu Volk, Strletu, Janžekoviču, o katerih ste radi živo in spoštljivo govorili. In pri svetem Frančišku, ki ste ga posnemali v svetosti in preprostosti. Počivajte v miru.

Mi pa se Gospodu zahvaljujemo za mnoge, mnoge milosti, ki smo jih prejeli po Vaših svetih rokah in Vas v molitvi izročamo loški Materi Božji in Božjemu usmiljenju. Amen.

Zahvala

Sorodniki in vsi, ki so bili g. Francu Pivku blizu se iskreno zahvaljujejo vsem, ki ste gospodu stali ob strani v njegovem življenju, njegovi bolezni še zlasti pa ob zadnji uri. Posebna zahvala velja vsemu zdravstvenemu osebju za njihov trud in prizadevnost. Hvala tudi vsem organizatorjem pogreba in še posebej hvala vsem pevskim zborom.

Lojze Furlan, župnik

Srečanje družin vipavske župnije na Erzelju

Vsak dan se srečujemo – na cesti, v trgovini, v šoli, na delovnem mestu, ob isti oltarni mizi ... Znani obrazi, morda imena, za kaj več si pogosto ne vzamemo časa. Živimo drug z drugim, drug ob drugem, a pogosto tudi drug mimo drugega. V želji, da bi se bolj povezali med seboj, si vzeli čas za pogovor in druženje ter tako drug drugega bolje spoznali in obogatili, je vipavska župnija na binkošno nedeljo pripravila srečanje družin.



Predavatelj pater Silvo Šinkovec

Že pri nedeljski maši v župnijski cerkvi se je čutilo, da je to praznik družin. Bogoslužje so s prošnjami in prinašanjem darov obogatili člani zakonske skupine, prepevali pa so otroci pod vodstvom Katje Poljšak. Vse zbrane je nagovoril gost letošnjega srečanja družin, pater Silvo Šinkovec. Mag. Silvo Šinkovec je študiral defektologijo in filozofijo v Ljubljani in na Irskem ter teologijo in psihologijo v Rimu. Bil je šolski svetovalni delavec, vrsto let sodeluje z Društvom katoliških pedagogov Slovenije, je urednik revije Vzgoja in že skoraj dvajset let vodi Šolo za starše v Sloveniji.

Po maši smo se odpeljali na Erzelj, kjer smo nadaljevali nedeljsko druženje. Kot simbolično dobrodošlico je vsakdo odlomil košček blagoslovljenega kruha, ki nas je spomnil na to, da smo deležni istega kruha in zato bratje in sestre med seboj, vsa župnija pa ena sama velika družina. Gospodinje so poskrbele, da smo se okrepčali tudi s kavo, sokovi, domačim pecivom in sadjem. Starejši otroci in najstniki so potem prevzeli skrb za mlajše, se z njimi igrali ali jih pestovali, da so se starši lahko udeležili predavanja. Da zna gospod župnik speči dovolj palačink za vse otroke, letos ni bila več taka skrivnost, vseeno pa glavna atrakcija, zato so se hitro nagnetli okrog njega in mu pridno pomagali.

Starši smo medtem prisluhnili predavanju gospoda Šinkovca na temo Kako otroku stati ob strani pri njegovih življenjskih izbirah. V uvodu nas je g. Šinkovec vpeljal v razumevanje večplastnosti pomena vzgoje v teoriji in praksi. Izpostavil je, da smo kot kristjani in starši poklicani, da se zavedamo pomena predvsem štirih stebrov vzgoje in izobraževanja: učiti se, da bi vedeli, da bi znali delati, da bi znali živeti v skupnosti in da bi znali biti človek. Kakovostno znanje je pomembno in truditi se je treba, da talente razvijemo in jih ne zakopljemo. Toda to ni dovolj. Potrebno se je pripraviti na življenje, na to, da bi znali delati, da bi znali živeti drug z drugim in drug ob drugem. Starši smo izzvani, da skušamo z zgledom in oporo pomagati otrokom in mladostnikom, da ne bi bili razdvojeni med imeti in darovati, da bi znali prejemati in dajati. Mlad človek naj ne bi bil notranje razbit, temveč enovit, urejen. Skratka starši moramo v otroku razviti občutek samospoštovanja, ki se razvije že v otroštvu. Otrok mora vedeti, da je nekaj enkratnega, neponovljivega, da je čudovito ustvarjen. Človekova osebna vrednost je nekaj danega, samospoštovanje kot občutek te vrednosti pa se razvija od otroštva dalje.

G. Šinkovec je povabil starše tudi v šolo za starše, v kateri poudarja, da je za samozavest otroka zelo pomembna urejenost družinskih odnosov. Otrok naj ve, naj čuti in sliši, da je staršem mar, kje je, kam gre, s kom gre, kdaj pride. Stvari moramo doživeti, ni dovolj se učiti. Če sami sebe ne doživljamo, je vsa učenost prazna. Za vsakim obrazom je sveta zgodba, nekaj čudovitega, vrednega spoštovanja in ljubljenosti. Vsak človek je vreden ljubezni. Vrednost je v nas, ne moremo je dodajati, lahko jo le odkrijemo. Kaj storiti, da bo človek spoštovan in ne le uporabljen ali celo zlorabljen? Brezpogojna ljubezen je tisto, kar da občutek lastne vrednosti. Toda starši smo omejeni in ne zmoremo v vseh (predvsem neprijetnih) situacijah pokazati otroku, da ga imamo res radi. Brezpogojna ljubezen je Božja. Otrok naj ve, da ga ima Bog rad brezpogojno in vnaprej. Otrok naj ve,

da je ljubljen. Neprenehoma moramo iskati v sebi pozitivno dobro, Božje. Ko je oče oz mati naravnani na resnično dobro, lahko to prenese na otroka. Ni moči, ki bi staršem preprečila, da ne bi molili za otroke in jim želeli dobro.

V predavanju, ki mu je prisluhnilo skoraj petdeset staršev, se je p. Šinkovec podrobneje ustavil pri obdobju pubertete. Na kratko je predstavil glavne značilnosti obdobja in ponudil staršem nekaj vzgojnih smernic. Nasmejal nas je z mislijo Marka Twaina: »Ko sem bil star štirinajst let, se mi je oče zdel tako neumen, da sem ga komaj prenašal. Ko sem bil star enaindvajset let, pa sem bil presenečen, koliko se je ta stari mož v sedmih letih naučil.« Spodbudil nas je, naj bomo aktivno udeleženi pri vzgoji svojih otrok, kajti »v svetu se bije bitka, kam plovemo, kam gredo naši otroci in mladostniki, v kakšno osebnost se razvijajo. Ulica dobro ve, kaj bi rada od naših otrok. Država in mediji natančno vedo, kaj bi radi od otrok in mladih, da bi postali odvisni od ponudb, ki se zgrinjajo iz milijonskega števila kanalov potrošnji zvestega sveta.«



Otroci in g.župnik Lojze pečejo palačinke

Čas, namenjen predavanju in razgovoru s predavateljem, je kar prehitro minil, saj vprašanj s področja vzgoje nikoli ne zmanjka. Starši smo pogovor neformalno nadaljevali ob skupnem kosilu. Gospa Magda Fučko je za vse skuhalo vipavsko joto, pridne gospodinje so spekle domač kruh, gospod župnik s pomočniki pa palačinke. Po kosilu smo še malo posedeli in se pogovarjali, nato pa smo se odpravili do lepe cerkve sv. Mihaela nad Erzelmom. Druženje smo sklenili s petimi litanijami Matere Božje in blagoslovom. Prijazni domačini so nam za ogled odprli tudi cerkvico sv. Lovrenca. Najbolj zagnani romarji so se nato peš odpravili v Vipavo.

Velika udeležba in pozitivni odmevi na srečanje potrjujejo, da takšna srečanja potrebujemo in da se jih veselimo. Posebno smo se razveselili družin, ki so se nam letos prvič pridružile. Upamo, da je bilo srečanje vsem prijetno in da se naslednje leto vidimo v še večjem številu. Že zdaj prisrčno povabljeni.

Tatjana Batagelj

Prvi koncert dekliške vokalne skupine Segno župnije Sv. Štefana Vipava

Pred slabim letom so se v Vipavi na pobudo župnika g. Lojzeta Furlana zbrali mladi, da bi skupaj zapeli. Vabilu so se odzvala predvsem dekleta in dve mami, ki so kmalu začele prepevati pri različnih bogoslužjih in prireditvah. Vokalna skupina si je nadela ime Segno, kar pomeni znamenje. In tako smo v soboto, 14. junija 2014 v cerkvi sv. Štefana v Vipavi doživeli poseben večer. Vokalna skupina je pripravila prijetno pevsko presenečenje. V okviru prireditev Imago Sloveniae so odprle sezono 2014. Prvi del koncerta je bil že med sveto mašo, kjer so med drugim izvedle zahtevno Missa brevis za dva soprana, alt in tolkala, Grdadolnikov Laudate Dominum ter Mozartovo Alelujo. Po maši je sledil drugi del koncerta, s katerim so se zahvalile Bogu in Materi Mariji za dar petja in uspešen konec šolskega leta. Ob spremljavi



klavirja, kitar in tolkal je doživeto triglasje ubrano zvenelo med vsemi desetimi skladbami. Program, ki so si ga spomladi zastavile, se je za marsikoga zdel nedosegljiv, skupina pa je z veseljem, zagnanostjo in vztrajnostjo dosegla svoj cilj, ki je bil poplačan z lepim obiskom in navdušenimi poslušalci.

Za dekleta pevskih počitnic še ne bo. V bližnji prihodnosti so že povabljeni k sodelovanju pri poročnih mašah in različnih slavljih. V septembru pa bodo začela z vajami novega programa za naslednjo sezono. Ob tej priliki vabijo v svojo sredino vse, ki jih veseli petje in druženje ob njem.

Dekleta in fantje, kar pogumno, vesele bodo vsakega novega člana.

Aleš Praček

Prejem prvih zakramentov

V četrtek, 5. 6. 2014, smo imeli v vipavski župniji, v cerkvi sv. Štefana posebno slovesnost. Učenci s posebnimi potrebami, ki so nastanjeni v Centru za izobraževanje, rehabilitacijo in usposabljanje v Vipavi, so pripravili sodelovanje pri zaključni veroučni maši in prejeli zakramente.

Starši si želijo tudi za otroke s posebnimi potrebami duhovnega vodenja in pouka v veri. Pod vodstvom katehistinje, mag. Lejle Irgl, v omenjeni izobraževalni ustanovi že vrsto let poteka tudi tem otrokom prilagojen verouk, saj rednega v svojih župnijah ne zmorejo. Lažje delujejo med sebi enakimi, prihajajo iz oddaljenih župnij, nekateri gredo le enkrat tedensko domov, otroci imajo zaradi okrnjenih sposobnosti težave pri razumevanju.

Letošnji zaključek je obogatila slovesnost prejema svetih zakramentov.

Zakrament svete birme je prejelo deset otrok. Med birmanci je bil tudi Robert, ki se je pripravljal v okviru gibanja Vera in luč, v domači župniji. Dve deklici sta prejeli prvo sveto obhajilo, ena pa še sveti krst.

Otroci so pri maši sodelovali s pesmicami ter prošnjami in zahvalami, prav tako njihovi starši in botri. Na koncu je v zahvalo in na čast otrokom s posebnimi potrebami zazvenela še Ave Maria, ki jo je zapela njihova katehistinja. Sveto mašo je ob somaševanju vipavskega župnika Lojzeta Furlana, vipavskega upokojenega župnika msg. Franca Pivka, duhovnega pomočnika prof. Janeza Zupeta in črnovrškega župnika vodil upokojeni koprski škof msg. Metod Pirih.



Po slovesni maši so starši otrok v župnijskem domu pripravili pogostitev za vse. Bilo je veselo, otroško preprosto in srčno, tako kot zmorejo le otroci s posebnimi potrebami.

Vsem nam se je dan zabeležil v trajen spomin, pa tudi v srce, s spoznanjem, da nas preproste stvari najbolj obogatijo.

Lejla Irgl

ZA DOM IN DRUŽINO

Sto let življenja Regine Ferjančič

Regina Ferjančič se je rodila 2. 4. 1914 v številni družini v Mančah pri Vipavi. Še danes pri sto letih je bistra, zgovorna in nasmejana. Takole pripoveduje:

»Doma nas je bilo deset otrok. Trije fantje, ostalo dekleta. Najmlajšo je mama rodila pri 42 letih in je umrla stara 3 leta. Jaz sem se rodila četrta po vrsti. Mama me je rodila v sedmem mesecu nosečnosti. Moja mama Katarina, klicali smo jo Tina, je bila Semeničeva iz Manč, oče pa je bil Janez. Bil je zelo napreden in gospodarski. Imeli smo 4 ha zemlje, v glavnem njive. Na mokri zemlji je sejal pšenico in je vedno dobro obrodila, na drugih njivah pa koruzo in krompir. Pšenico smo vozili v mlin v Vrtovin in mama je pekla bel kruh iz domače moke. Imeli smo tudi krave in dobro mleko s smetano. Mama je delala maslo in ga prodajala.



Regina Ferjanči - stoletnica, foto Lojze Adamič

domovino. Bili smo med seboj zelo povezani. Fantje so šli v partizane, očeta in mater so zaprli, mamo ravno na Marijin praznik, 25. 3. 1942. Domov sta prišla jeseni 1943. Vsi otroci smo hodili v šolo. Najprej v Lože, potem v Vipavo. Samo sestra Stanislava je šla že v prvi razred v Vipavo. Se je štelo, da je v Vipavi več predmetov. V Ložah smo imeli štiri leta in vsi razredi skupaj, seveda italijansko šolo. K maši smo hodili na Goče. Župnik je bil sedaj pokojni gospod Kralj. Že mlada sem šla v Trst. Kuhala sem pri družini. Gospa mi je kupila celo kuharsko knjigo. Bila sem izredno natančna in precizna pri kuhi in peki. Če je pisalo v knjigi 5 dag, nisem nikoli dala 6 ali 4, vedno točno 5 dag. Do danes mi je ostalo veselje do dobre kuhinje in natančnosti. Iz naše vasi sem nosila jajca in maslo v Trst, iz Trsta domov pa riž in pašto. Domov sem prišla leta 1948, ker je mama obnemogla. Kuhala sem na novih mašah in ohceti, za birme in druge prilike. Nikoli nisem bila brez dela. Rada sem potovala: osemkrat sem bila v Avstraliji, bila pa sem tudi v Rusiji, Medžugorju in Lurdu. Vrsto let sem kasneje gospodinjala v Vipavi pri gospe Magdi. Moj topel dom je moja hišica in vrtiček v Mančah. Že dobra tri leta pa sem v Domu za starejše občane v Ajdovščini. Ni mi dolgčas. Imam veliko družbe. Moja sestra živi v Avstraliji in ima 101 leto. Živi sva še midve – obe stoletnici. Bogu hvala za vsa leta, za življenje.»

Ime Regina pomeni kraljica. Res je naša Regina kraljica, kraljica



Cerkveni pevski zbor, poje pred župniščem na Gočah, foto Lojze Adamič

Oče je zgodaj spomladi krave spustil na pašo, da so popasle prvo, fino travo, potem šele, ko je druga zrasla, smo kosili za seno. Tako je bil iznajdljiv.

Ko sem imela tri mesece, je šel v vojsko. Bil je ujetnik v Rusiji, namesto domov so ga poslali na italijansko fronto. Mama si je izborila posebno potrdilo in me je peljala pokazat očetu na italijansko fronto. Domov se je vrnil leta 1918. Gladko je govoril nemško in rusko. Med vojno je mama prvo hčerko, to je moja najstarejša sestra Katarino, poslala k teti na Bertoke. Tam je ostala, saj teta ni imela otrok. Poslala jo je v šole in sestra je doštudirala farmacijo. Delala je v lekarni. Mi smo mislili, kako dobro živi, a sama nam je rekla, da ima praznik, ko pride domov in ji mama odreže kos potice.

Med drugo svetovno vojno smo vsi držali za



Pri sv. maši cerkvi na Gočah, foto Lojze Adamič

življenja. V Domu starejših občanov v Ajdovščini so ji pripravili pravo doživetje. Slovesno je bilo tudi praznovanje v domači fari na Gočah, dne 5. 4. 2014. V zahvalo za sto let življenja je gospod župnik Ivan Furlan daroval sveto mašo. Pri nagovoru je poudaril: *Kaj je življenje? Je veselje novega jutra, je odgovornost zrelega dne, je solza bolečine in utrujenost večera? Je navsezadnje ena sama daritev Življenju, je dar od Boga in za Boga. To Regina najbolje ve.*

Mogočna pesem naših cerkvenih pevcev je zarosila oči vseh nas. Na koncu sv. maše so slavljenki zapeli še najmlajši iz Manč: Jan, Anika, Jana in Benjamina so ob spremljavi tamburic Katje in Rebeke zapeli Marijino pesem Mali cvet. Najmlajši sorodnik Klemen je Regini podal šopek rož, soseda Angelca pa ji je izrekla

čestitke, besede pohvale in zahvale. Čestitki se je pridružila tudi gospa Vera Kodrič, kot predstavnica RK, in podžupan občine Vipava, gospod Godnič.

Veselo druženje ob harmoniki in petju naših pevcev se je nadaljevalo pred župniščem na Gočah. Ob kozarčku zlate kapljice in dobrotah, ki so jih pripravile vaše gospodinje, smo ji vsi in vsak posebej nazdravili!

Draga naša Regina! Naj Vas Bog še v naprej varuje in vodi po poti zdravja in dobrote!

Čestitamo!

Zabeležila Urška Žgur

Poletne prireditve v občini Vipava - Imago 2014

<i>Izvajalec</i>	<i>Naslov</i>	<i>Kraj</i>	<i>Datum</i>	<i>Ura</i>
Vokalna skupina Segno	Pozdrav poletju	Vipava, cerkev sv. Štefana	14.6.2014	19.30
Vipavski tamburaši s Tanjo Žagar	Koncert	Vipava, Trg Pavla Rušta	28.6.2014	20.30
Neca Falk	Maček Muri	Vipava, Trg Pavla Rušta	6.7.2014	19.30
Stefan Milenkovič in Marko Hatlak z gosti	Tango compas	Vipava, Trg Pavla Rušta	12.7.2014	20.30
Harmonikaška skupina Šempeter pri Gorici	Koncert	Nanos, pred cerkvijo sv. Hieronima	20.7.2014	13.00
Gledališka skupina KD Brce	Češpe na figi	Slap	26.7.2014	20.30
Gledališko društvo Kontrada Kanal	Rodil se je očka	Podnanos	2.8.2014	21.00
Komorni zbor Ipavska	Koncert	Vipava, cerkev sv. Štefana	16.8.2014	20.00
Godalni kvartet Podokničarji	Koncert	Lozice	24.8.2014	18.30
Trije tenorji	Od višine se zvrsti	Vipava, Trg Pavla Rušta	30.8.2014	20.00

Rezultati projekta Radi delamo dobro

V mesecu aprilu je Mercator v svojih stotih izbranih trgovinah po celi Sloveniji izvajal donacijski projekt Radi delamo dobro. Mercatorjevi kupci so v mesecu dni oddali več kot 1,1 milijona glasov, s katerimi so odločili, kdo so prejemniki Mercatorjeve donacije v skupni vrednosti 100.000 EUR. Ob zaključku glasovanja je društvo, ki je na posamezni lokaciji prejelo največ glasov kupcev, prejelo Mercatorjevo donacijo v vrednosti 1.000 EUR, sredstva pa bo namenilo za izvedbo konkretnega projekta, s katerim so se potegovali za donacijo. V Marketu Vipava so bili rezultati tekmovanja Radi delamo dobro sledeči:

Otroški vrtec Vipava je prejel 4835 glasov, Pihalni orkester Vrhpolje 1644, Kolesarski klub Izvir Vipava pa 1213.

Boža Bizjak

ZA RAZVEDRILO

V SPOMIN POKOJNEGA ...

	SESTAVIL VLADIMIR ANŽEL	VARNOSTNO RAZ- STRELIVO	RAVEN, KONICAŠT MEČ	CENT		DELO, KI GA JE POKOJNI OPRAVLJAL NA SREDNJI VERSKI ŠOLI	PROI- ZVAJALEC LESENJIH IHS IZ RIBNICE	UTRDIŠTEV, OKREPITEV	PRITRDIŠ- NICA
	UMETNOST (LATINSKO)				REČNO KAMENJE				
	SNOV, TVARINA				KEM. ZNAK ZA ERBU				
	TESTAMENT								PRIPADNIK MEHIŠKEGA INDIJANSKE- GA PLEMENA
	SUKANEC				MESTO V BH				
	DEJAN FERJANČIČ	100 m ²		MARIJA ERŽAR	OTROŠKA IGRAČA		EMILE ZOLA		
	SISTEM AVT. ZAVOR			ITALIJANSKI KIPAR			KEM. ZNAK ZA ALUMINIJ		
MEJNO GOROVJE MED EVROPO IN AZIJO				ZRAČNI NAPAD					
HIRUŠKASTA STEKLENIČKA ZA ZDRAVILA				TAJNO DRUŠTVO ...					
IZRAELSKI KRALJ, KI JE UVEDEL BAALOV KULT			NIZJI SVET MED HRIBI						
			OSLOV GLAS						
ČASTNI NAZIV, KI GA JE PREJEL POKOJNI							ERVIN KORADIN		
							DOLENJSKA METROPOLA		
POLIVINIL KLORID		SRBSKO MOŠKO IME			BORUT NAGLOST			NEVESTINO PREMOŽENJE	MOJZEŠOV BRAT
					ROMAN GRIL				
UTEKOČIN- JEN NAFITNI PLIN			BONBONI OBLITIS ČOKOLADO	VRSTA ELEKTRONKE LOVSKO OBMOČJE					
52 ZAPISANO Z RIMSKIMI ŠTEVILKAMI		REK							
		ŠVED. SMUČ. SREDIŠČE							
SLIKARSKA TEHNIKA Z VODENIMI BARVAMI						VRSTA IGRE NA SREČO			
	IME PEVCA LESKOVARJA	PLAVALNI SLOG				USTANOVIT. SLOVENSKE KMEČKE ZVEZE, IVAN			
		AJBIŠ							
LOŽJE SLAK		OBLIKA IMENA ELIJA IME KOSTUM VOGELNIK				KEM. ZNAK ZA GERMANIJ		DELEŽ, PARCELA	VZDEVEK ONASSISA
						DVOJICA			
ANGLEŠKO SVETLO PIVO			IVAN REHAR		LETALIŠKA STEZA				
			ALOJZ REBULA		BARBARA KOREN				
NAZIV S KATERIM SO VIPAVCI NA- SLAVLJALI POKOJNEGA				KOČAR, KAJŽAR					
TRAVNAT SVET NA KONCU NJIVE (MNOŽINA)				POTOMCI ŠPANCEV V JUŽNI AMERIKI					

Rešitev iz 108. številke VG

Vodoravno: sto let začetka, parcialni odvod, RNK, osa, drvica, VK, TNT, kabala, Etna, Sm, ar, spektakel, Durn, ventilator, sel, eta, valizanka, Te, Danaja, AO, orant, Anhovka, vsek, Pi, oknar, NB, razsodnica, Euler, vid, ick, Vreg, KO, ducat, ože, Korčula, jar, AC, IŠ, sla, nn, Ari, gnostik, ekscentričnost, Ava, ataka, Pt.

Navpično: prve svetovne vojne, sanktpetersburžanka, trk, Nena, AE, Leer, SV, oc, takt, DNK, EG, Aca, Lion, Tivat, rr, kare, east, Alan, Pa, kocina, tla, skala, izvor, TT, Zn, kmetija, Si, čigra, Aida, ložan, oddušnik, čorba, Ra, hod, ul, oča, Edvard, naoknica, Sn, tvil, Uskovnica, Stop, koca, Rea, kacet, list, Ada, NL, arak, akt.

PRISPEVKI ZA VIPAVSKI GLAS OD 1.4.2014 DO 30.6.2014

Artač Marija	Slap	30 €
Benko Lidija	Ajdovščina	20 €
Brajovič Cvetka	Ljubljana	50 €
Clemenž Majda	Ljubljana	15 €
Ferjančič Anka	Budanje	10 €
Florjančič Ana	Škofja Loka	20 €
Hrovatin Albert	Koper	20 €
Klančnik Anja	Kociančičeva 23	20 €
Kobal Ivan	Škofja Loka	30 €
Makovec Dorica	Nova Gorica	20 €
Mikuž Ema	Budanje	20 €
Nikolić Anica	Srbija	10 €
Posavec Alda	Ljubljana	10 €
Premrn Cilka	Vipava	20 €
Štekar Marija	Slap	10 €
Vidmar Francka	Vinarska c. 2	15 €
Skupaj		320 €

Vsem se najlepše zahvaljujemo!

Svoje prispevke lahko nakažete tudi na TRR KS Vipava 01336-6450860755 s pripisom ZA VIPAVSKI GLAS.

**VIPAVSKI GLAS - glasilo KRAJEVNE SKUPNOSTI VIPAVA
JUNIJ 2014
750 izvodov**

Uredniški odbor:

Gizela Furlan - urednica, Magda Rodman, Vladimir Anžel, Milan Poljšak in Polona Puc - lektorica

Naslednja številka bo izšla predvidoma septembra 2014. Vljudno prosimo vse, ki bi radi kaj zapisali za naše glasilo, da svoje prispevke pošljete najkasneje do 10. septembra 2014 na elektronski naslov: vipavski.glas@gmail.com.

Za vse informacije lahko pokličete na tel. št. (05) 366 50 68 (Gizela) ali (05) 366 50 98 (Magda).

Tisk: Papirna galanterija Sedmak Ajdovščina

VSEBINA

Iz naše preteklosti

Ob 100-letnici velike vojne	stran 1
Ob 150-letnici Vipavske čitalnice	stran 6
Nekaj novih dognanj o lociranju bitke pri Frigidu.....	stran 8
Slavno občinstvo.....	stran 11
Od kod smo prišli Mercinovi na Goče.....	stran 12

Spomini

Pismi mojega brata Cveta Lavrenčiča	stran 15
Spomin na 2. svetovno vojno	stran 16

Predstavljamo vam

Edko Ferjančič	stran 17
----------------------	----------

Iz naše KS

Iz dela KS Vipava	stran 20
Poslovilna vežica Vipava.....	stran 21

Iz naše Občine

Pb vipavskem občinskem prazniku	stran 25
---------------------------------------	----------

Iz ustanov in društev

Iz ŠGV

Iz dela na ŠGV Vipava	stran 27
-----------------------------	----------

Iz OŠ

Nekaj utrinkov iz dela na OŠ Vipava	stran 28
---	----------

Iz CIRIUS-a

Triatlon klub Ajdovščina in CIRIUS Vipava z roko v roki	stran 32
Priplavali smo do cilja	stran 33
Ansambel Modri val v CIRIUS-u Vipava	stran 34

Iz društev

Tamburjaši v Parizu	stran 34
Tamburjaši navdušili več desetisočglavo množico	stran 36
Zlata dirigentska palica je prinesla zlato.....	stran 37
Dolgo vroče poletje za Komorni zbor Ipavska	stran 38
Ekipa Občine Vipava zmagala na regijskem preverjanju znanja iz prve pomoči	stran 39

Iz naše župnije

V spomin	stran 40
Srečanje družin vipavske župnije na Erzelju	stran 42
Prvi koncert dekliške vokalne skupine Segno	stran 43
Prejem prvih zakramentov	stran 44

Za dom in družino

100 let življenja Regine Ferjančič	stran 44
--	----------

Imago 2014	stran 46
------------------	----------

Rezultati projekta <i>Radi delamo dobro</i>	stran 46
---	----------

Za razvedrilo

Križanka	stran 47
----------------	----------



Tako so se fotografirali Vipavci pod Starim gradom. Na zadnji strani fotografije je Florjan Petkovšek zapisal "Pred odhodom k vojakom 21. 1. 1918" in se tudi podpisal. Na fotografiji stoji tretji v prvi vrsti z desne. Spoznani so še Bruno Robba v vojaški uniformi, Rehar Avgust, Jože Lekan in Franc Božič. Florjan Petkovšek je brat Matičeta Petkovška, ki ga vidimo na naslovnici. Fotografija je last Majde Kranjc.